

Förberedande träning inför tandborstning på hund

En klinisk studie byggd på belöningsbaserade träningsmetoder

Hanna Kämppi och Elma Svills

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2026

Förberedande träning inför tandborstning på hund. En klinisk studie byggd på belöningsbaserade träningsmetoder

Preparatory training for tooth brushing in dogs. A clinical study based on reward-based training methods

Hanna Kämppi och Elma Svills

Handledare:	Karolina Brunius Enlund, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Bitr. handledare:	Elin Lindell, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Examinator:	Lena Olsén, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i djuromvårdnad
Kurskod:	EX0994
Program/utbildning:	Djursjukskötprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för kliniska vetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Hanna Kämppi
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	FAS, förebyggande tandvård, gingivit, hundträning, inläring, lågstress, parodontala sjukdomar, parodontit, plack, stress, träningsguide

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för kliniska vetenskaper
Djuromvårdnad

Sammanfattning

Parodontala sjukdomar är ett av de vanligaste förekommande hälsoproblemen hos hund och uppkommer när plack bildas på tändernas yta. Plack kan leda till inflammation i gingivan (gingivit), vilket i sin tur kan leda till inflammation i tändernas stödjevävnad (parodontit). När gingivit övergått till parodontit är tillståndet inte längre reversibelt. Förebyggande hemtandvård är därför av stor vikt och daglig tandborstning anses enligt flera källor vara gold standard. Genom daglig tandborstning kan placken avlägsnas och risken för allvarliga parodontala sjukdomar minska, men eftersom tandborstningen ska utföras dagligen är djurägarcompliance och hundens samarbetsvilja avgörande. Av svenska hundägare är det endast 4% som borstar sina hundars tänder dagligen och många upplever dessutom svårigheter redan vid undersökning av hundens tänder. Detta visar på behovet av ägarutbildning inom ämnet och tandborsträning för hundar.

Studier har visat att hundar som tränas med belöningsbaserade metoder har lättare att lära sig nya uppgifter och uppvisar färre tecken på stress i jämförelse med hundar som tränas med aversiva träningsmetoder baserade på bestraffning. Stress kan under längre perioder vara skadligt för kroppen men att bedöma hundars stressnivåer kan också vara svårt. Skalor som Fear, Anxiety and Stress (FAS) kan därför användas som hjälpmedel vid bedömning av stress. FAS-skalans nivå 0 till nivå 1 beskriver lindriga tecken på stress, nivå 2 till nivå 3 beskriver måttliga tecken på stress och nivå 4 till nivå 5 beskriver allvarliga tecken på stress.

Syftet med studien var att undersöka hur effektiv användningen av en träningsguide byggd på belöningsbaserade träningsmetoder var vid tandborsträning på hund, samt om hundar kunde tränas till tandborstning utan att passera FAS-skalans nivå 1 med daglig träning i 28 dagar.

Studiens hundar var undervisningshundar vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och hade inte fått tänderna borstade tidigare eller tränats i tandborstning. Hundarna tränades i 28 dagar enligt en träningsguide uppdelad på nio moment. Momentens svårighetsgrad ökade successivt och gick från att låta hundarna lära sig ordet "jepp", som markerade en lyckad repetition, vid moment 0 till att samtliga tänder borstades vid moment 8. Under träningen bedömdes hundarnas stressnivå enligt FAS-skalen och träningen hade en förbestämd brytpunkt om hundarna passerade nivå 1.

Studiens hundar uppnådde aldrig de moment i träningsguiden som innebar tandborstning och flera olika modifieringar av träningsguiden krävdes för att hundarna skulle avancera i träningen.

Studiens resultat visar att en träningsguide byggd på belöningsbaserade träningsmetoder kan bidra till att minimera hundars stress vid förberedande träning inför tandborstning, men att det troligtvis behövs mer tid och vidare arbete med träningsmomenten för att uppnå tandborstning. Resultaten tyder även på att det kan vara svårt att ta fram träningsguider som fungerar för flera olika hundar och att individuella anpassningar kan behövas.

Nyckelord: FAS, förebyggande tandvård, gingivit, hundträning, inlärning, lågstress, parodontala sjukdomar, parodontit, plack, stress, träningsguide

Abstract

Periodontal diseases is one of the most common health problems among dogs and develops when plaque builds up on the surface of the teeth. Plaque can lead to inflammation in the gingiva (gingivitis), which in turn can lead to inflammation in the teeth's supportive tissue (periodontitis). When gingivitis has developed into periodontitis the condition is no longer reversible. Preventative dental homecare is therefore of great importance and daily tooth brushing is considered gold standard according to multiple sources. With daily toothbrushing plaque can be removed, and the risk of severe periodontal disease is reduced. But since toothbrushing is to be performed daily, owner compliance and the dogs will to cooperate is crucial. Only 4% of Swedish dog owners brush their dogs' teeth daily and many experience difficulties even when examining their dogs' teeth. This shows the need for owner education in dental homecare and toothbrush training for dogs.

Studies have shown that dogs trained using reward-based methods learn new tasks easier and show less signs of stress in comparison to dogs trained using aversive training methods based on punishment. Stress during longer periods of time can be harmful to the body but it can also be hard to assess dog's stress levels. Scales like Fear, Anxiety and Stress (FAS) can therefore be used as an aid while assessing stress. The FAS-scale's level 0 to level 1 describes subtle signs of stress, level 2 to level 3 describes moderate signs of stress and level 4 to level 5 describes severe signs of stress.

The purpose of the study was to investigate how effective the use of a training guide based on reward-based training methods were during toothbrush training in dogs, and whether dogs could be trained to toothbrushing without passing level 1 on the FAS-scale with daily training for 28 days.

The participating dogs were dogs from the Swedish University of Agricultural Sciences (SLU) and had never had their teeth brushed before nor been trained in toothbrushing. The dogs were trained for 28 days following a training guide divided into 9 stages. The stage's difficulty gradually increased and went from letting the dogs learn the word "jepp", which marked a successful repetition, by stage 0 to having all teeth brushed by stage 8. The dogs' stress levels were assessed during training using the FAS-scale, and the training had a determined breaking point if dogs passed level 1.

The dogs in the study never reached the stages in the training guide that included tooth brushing and multiple modifications were needed for the dogs to advance in the training.

The results of the study show that a training guide based on reward-based training methods can contribute to minimizing dogs' stress during preparatory training for tooth brushing, but that there is probably a need for more time and further work with the different training stages in order to reach tooth brushing. The results also indicate that it can be hard to develop a training guide suitable for multiple different dogs and that individual adjustments may be needed.

Keywords: dog training, FAS, gingivitis, learning, low stress, periodontal diseases, periodontitis, plaque, preventative dental care, stress, training guide

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	8
Figurförteckning	9
Förkortningar	10
1. Inledning	11
1.1 Syfte	12
1.2 Frågeställningar	12
2. Bakgrund	13
2.1 Parodontala sjukdomar	13
2.1.1 Gradering av parodontal sjukdom	13
2.1.2 Förebyggande hemtandvård	14
2.2 Stress hos hund	15
2.2.1 Fear, Anxiety and Stress (FAS)	15
2.3 Inläring och träningsmetoder	17
2.3.1 Klassisk betingning	17
2.3.2 Operant betingning	18
2.3.3 Motivation	19
2.3.4 Shaping	19
2.3.5 Desensibilisering och motbetingning	19
3. Material och metod	21
3.1 Litteratursökning	21
3.2 Hundar	21
3.3 Träningsguide	22
3.4 Fear, Anxiety and Stress (FAS)	24
3.5 Studieupplägg	24
4. Resultat	26
4.1 Modifiering av träningsguiden	26
4.1.1 Modifiering av delmoment 2c	27
4.1.2 Modifiering av delmoment 2d	29
4.1.3 Modifiering av delmoment 2f	29
4.1.4 Modifiering av delmoment 2g	29
4.1.5 Hals- och haktarget	29
4.2 Antal repetitioner inom momenten	30
4.2.1 Moment 0	30
4.2.2 Moment 1	30
4.2.3 Moment 2	31
4.3 Uppnådd FAS-nivå	33

5. Diskussion	34
6. Konklusion.....	40
Referenser.....	41
Författarnas tack	45
Bilaga 1.....	46
Bilaga 2.....	48
Bilaga 3.....	52
Bilaga 4.....	58
Bilaga 5.....	62
Bilaga 6.....	69
Bilaga 7.....	75
Bilaga 8.....	87
Bilaga 9.....	90
Bilaga 10.....	92
Bilaga 11.....	94
Bilaga 12.....	96
Bilaga 13.....	98
Bilaga 14.....	99
Bilaga 15.....	100

Tabellförteckning

Tabell 1. Gradering av parodontal sjukdom, samt beskrivning av de olika graderna, modifierad efter American Veterinary Dental College 2017 se Niemiec et al. 2020.	14
Tabell 2. Deltagande hundars ålder, kön och PD (parodontal sjukdom) status.	22
Tabell 3. Antal genomförda repetitioner för varje delmoment samt modifierade delmoment (a-j) inom moment 2 från träningsguiden (Bilaga 3), redovisade för respektive hund. Markerade celler (mörkblå) avser det delmoment respektive hund som längst uppnådde, celler med streck avser delmoment som respektive hund inte genomförde.	32

Figurförteckning

Figur 1. Träningen utfördes på en yogamatta och en extra mjuk tandborste användes. .	25
Figur 2. Hund 5 genomför delmoment 2f.	26
Figur 3. Händernas placering vid delmoment 2c.	27
Figur 4. Hund 3 genomför delmoment 2c.....	27
Figur 5. Hund 2 vrider huvudet för att undvika kontakt med tränarens hand.....	27
Figur 6. Hund 2 försöker komma åt tränarens godishand ovanför tränarens hand.	27
Figur 7. Vänster hand, med tumme och pekfinger i formen av ett "C", vid en modifiering av delmoment 2c.	28
Figur 8. Vänster hand, med samtliga fingrar i formen av ett "C", vid en modifiering av delmoment 2c.	28
Figur 9. Vänster hand i formen av ett "O" vid en modifiering av delmoment 2c.	28
Figur 10. Vänster hand öppnas från formen av ett "O" vid en modifiering av delmoment 2c.	28
Figur 11. Hund 5 genomför delmoment 2f med en modifiering..	29
Figur 12. Hund 3 sätter sig på träningsstationen och närmar sig ej tränarens kupade hand.	30
Figur 13. Hund 3 genomför halstarget som en modifiering av moment 2.....	30
Figur 14. Hund 3 genomför haktarget som en modifiering av moment 2.....	30
Figur 15. Antal genomförda repetitioner för varje delmoment inom moment 1.....	31
Figur 16. Medelvärde och standardavvikelse för antalet genomförda repetitioner för delmoment a-d inom moment 2.	33

Förkortningar

FAS	Fear, Anxiety and Stress
PD	Parodontal sjukdom
PTR	Professionell tandrengöring
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
Träningsstation	Yogamatta med en tandborste på

1. Inledning

Parodontala sjukdomar och tandborstning

Parodontala sjukdomar är ett av de vanligaste förekommande hälsoproblemen hos hund, enligt Tutt & van der Riet (2020) kan tecken på dessa sjukdomar ses hos cirka 85% av hundar över 3 års ålder. De vanligaste parodontala sjukdomarna uppkommer när bakterier fäster till tändernas yta och bildar plack (Tutt & van der Riet 2020). Plack kan leda till inflammation i gingivan (gingivit), vilket i sin tur kan leda till inflammation i samtliga delar av tändernas stödjevävader (parodontit) (Tutt & van der Riet 2020).

Trots att flera källor betonar vikten av daglig tandborstning för att förebygga parodontal sjukdom (Harvey et al. 2015; Tutt & van der Riet 2020) uppger Enlund et al. (2020a) i en studie att endast 4% av svenska hundägare borstar sina hundars tänder dagligen. I en annan studie av Enlund et al. (2020b) framgår det att en fjärdedel av hundägare upplever svårigheter redan när det kommer till att undersöka sina hundars tänder. Två av de vanligaste svårigheterna uppgavs vara att hunden inte ville samarbeta samt att ägarna inte visste hur de skulle göra. Att ägarna upplever dessa svårigheter vid undersökning av munnen tyder på att även tandborstning kan vara svår eller omöjlig.

Svårigheterna ägarna upplever understryker vikten av att börja tandborsträning tidigt (Enlund et al. 2020b). Även Tutt & van der Riet (2020) belyser att ägare bör börja tandborstning av sina djur så tidigt i deras liv som möjligt så att djuren hunnit bli vana tills dess att de permanenta tänderna är helt erupterade. Dessutom har yngre djur lättare att acceptera tandborstning då deras gingiva är frisk och tandborstningen inte är kopplad till smärta (Tutt & van der Riet 2020).

Belöningsbaserade träningsmetoder

Aversiva träningsmetoder på hund, baserade på bestraffning, har i en studie av Hiby et al. (2004) visats leda till sämre lydning och ett större antal beteendeproblem i jämförelse med belöningsbaserade träningsmetoder. Hundar som tränats belöningsbaserat har även lättare att lära sig nya uppgifter (Rooney & Cowan 2011). Dessutom beskriver Vieira de Castro et al. (2020) att hundar vars ägare tränade med enbart belöningsbaserade metoder var mindre stressade än de som tränades med aversiva metoder eller en kombination av de båda.

Det finns därmed ett behov av utarbetade positiva och belöningsbaserade träningsmetoder för tandborsträning av hund som kan användas av hundägare i hemmet för att öka compliance till rekommendationen om daglig tandborstning. Detta kandidatarbete inom djuromvårdnad syftar därför till att undersöka effekten

av en träningsguide byggd på belöningsbaserade träningsmetoder vid tandborstträning på hund, samt om hundar kan tränas till tandborstning utan tecken på stress.

1.1 Syfte

Syftet med kandidatarbetet är att undersöka hur effektiv en träningsguide byggd på belöningsbaserade träningsmetoder är vid tandborstträning på hund, samt om hundar utan tidigare erfarenhet av tandborstträning kan tränas till frivillig tandborstning utan att passera FAS-skalans nivå 1 med tre minuters daglig träning i 28 dagar.

1.2 Frågeställningar

Hur kan daglig träning utifrån en träningsguide byggd på belöningsbaserade träningsmetoder bidra till att minimera stress hos hundar vid tandborstträning?

Kan sex undervisningshundar från Sveriges Lantbruksuniversitet tränas till frivillig tandborstning utan att passera FAS-skalans nivå 1 med tre minuters daglig träning i 28 dagar?

Hur behöver träningen anpassas efter de enskilda individerna?

2. Bakgrund

2.1 Parodontala sjukdomar

Den initierande faktorn till parodontal sjukdom (gingivit och parodontit) är en ansamling av plack på tändernas yta (Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020). Plack består av en biofilm av bakterier, delar av epitelceller samt matrester (Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020). Om plack inte tas bort från tandens yta mineraliseras den och bildar tandsten som sedan förser ny plack med en grov yta att fästa på (Tutt & van der Riet 2020). Ostörd ansamling av plack leder till gingivit, inflammation i gingivan (Gorrel et al. 2013).

Gingivit är det tidigaste stadiet av parodontal sjukdom (Bellows et al. 2019; Tutt & van der Riet 2020). Gingivit är reversibelt (Harvey 2005; Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020) och ses enligt Niemiec et al. (2020) redan inom två veckor efter plackbildning. Inflammationen är begränsad till gingivan och syns som rodnad, svullnad och ibland blödning (Harvey 2005; Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020). Om ansamlingen av plack på tänderna tas bort försvinner orsaken till inflammationen och gingivans hälsa återställs (Harvey 1998; 2005; Gorrel et al. 2013;). Obehandlad gingivit kan däremot leda till parodontit (Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020).

Parodontit innebär inflammation av tandens stödjevävnad (gingiva, alveolarben, parodontalligament och cement) (Watson 1994; Harvey 2005; Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020). Det är till skillnad från gingivit ett irreversibelt tillstånd (Gorrel et al. 2013; Tutt & van der Riet 2020). Kliniska symtom på parodontit kan vara halitosis, retraktion av gingiva, furkationslesion, tandförlust och blödning från munhåla (Tutt & van der Riet 2020). Parodontit kan även associeras med vissa systemiska sjukdomar kopplade till hjärta, lungor, lever och njure (Tutt & van der Riet 2020; Niemiec et al. 2020). Tutt & van der Riet (2020) beskriver dock att många hundar visar få eller inga symtom vid parodontit.

2.1.1 Gradering av parodontal sjukdom

En tandsjukdomsdiagnos baseras på flera olika faktorer, dessa inkluderar bland annat patientens sjukdomshistoria samt resultaten från en klinisk munhåleundersökning och dentalröntgen (Niemiec et al. 2020). Munhåleundersökningen kan till viss del genomföras på en vaken patient men en grundligare undersökning kräver att djuret är under allmän anestesi (Niemiec et al. 2020). Utifrån klinisk munhåleundersökning och röntgen kan graden av parodontal sjukdom (PD) bestämmas (American Veterinary Dental College 2017 se Niemiec et al. 2020). Graderingsbeskrivning visas i tabell 1 nedan.

Tabell 1. Gradering av parodontal sjukdom, samt beskrivning av de olika graderna, modifierad efter American Veterinary Dental College 2017 se Niemiec et al. 2020.

Grad av parodontal sjukdom (PD)	Beskrivning
Normal (PD0)	Kliniskt normal, ingen gingivit eller parodontit.
Grad 1 (PD1)	Endast gingivit, ingen fästeförlust.
Grad 2 (PD2)	Tidig parodontit, < 25 % fästeförlust eller furkation upp till grad 1.
Grad 3 (PD3)	Måttlig parodontit, 25-50 % fästeförlust eller furkation upp till grad 2.
Grad 4 (PD4)	Grav parodontit, > 50% fästeförlust eller furkation upp till grad 3.

2.1.2 Förebyggande hemtandvård

Hemtandvård mellan veterinärbesök är en viktig del i att förebygga parodontala sjukdomar, men också en del som ofta ignoreras (Niemiec et al. 2020). Niemiec et al. (2020) beskriver i World Small Animal Veterinary Association Global Dental Guidelines att det finns olika metoder när det kommer till förebyggande hemtandvård, och att dessa kan delas in i aktiva och passiva metoder. Tandborstning och olika typer av munsköljmedel hör till aktiva metoder och kräver engagemang av djurägaren, medan produkter som foder, godis, tuggben och kosttillskott i stället hör till passiva metoder (Niemiec et al. 2020). Vidare beskriver Niemiec et al. att aktiva metoder, framför allt tandborstning, är mest effektiva vad gäller kontroll samt borttagning av plack, och att passiva metoder snarare bör betraktas som komplement. Detta stämmer väl överens med flertalet andra källor som menar att daglig tandborstning anses vara gold standard (Roudebush et al. 2005; Harvey et al. 2015; Allan et al. 2019; Tutt & van der Riet 2020). Eftersom tandborstningen ska utföras dagligen bygger den förebyggande hemtandvården till stor del på djurägarcompliance och hundens samarbetsvilja (Tutt & van der Riet 2020). För att uppnå compliance vid hemtandvård är ägarutbildning inom ämnet avgörande (Niemiec et al. 2020).

En studie av Enlund et al. (2020a) undersökte bland annat svenska hundägares inställning till förebyggande tandvård för hund. Trots den bevisade effekten för daglig tandborstning framkom det av studien att deltagande hundägare ansåg naturliga tuggben som viktigare för god tandhälsa än tandborstning. Dessutom

visade studien att 20% av hundarna tuggade naturliga tuggben dagligen, medan endast 4% av hundägare borstade sin hunds tänder dagligen.

2.2 Stress hos hund

Begreppet stress används brett inom biologi och saknar därmed en tydlig definition (Moberg 2000). Moberg (2000) beskriver däremot stress som en biologisk reaktion som uppstår när en individ upplever ett hot mot dess homeostas. Vidare menar Moberg (2000) att hotet kan benämnas som en stressor. Vid stress aktiveras det sympatiska nervsystemet, produktionen av adrenalin och noradrenalin ökar och fysiologiska förändringar som takykardi, takypné samt förhöjda blodglukosnivåer kan ses (Hedges 2021; Main 2022). Lloyd (2017) beskriver att beteendemässiga tecken på rädsla hos hund inkluderar hukande, en lutande kroppshållning med lågt huvud och stel eller skakande kropp, ovilja till ögonkontakt och synlig ögonvita. Öronen kan dessutom hållas platta mot huvudet och ögonbrynen kan rynkas (Lloyd 2017). Vidare beskrivs mer subtila tecken på rädsla och ångest som gäspningar, flämtande, slickande om munnen, ovilja att ta emot godis och nosande.

Enligt Hedges (2021) varar den akuta stressresponsen endast en kort stund, men stressen kan bli kronisk om den aktuella stressorn inte upphör. Vid kronisk stress ökar kroppens nivåer av stresshormonet kortisol vilket bland annat upprätthåller höga blodglukosnivåer och minskar aktiviteten i immunsystemet och digestionen (Hedges 2021). Hedges (2021) menar att denna process är fördelaktig vid hantering av stress under en kort tid, men att den vid kronisk stress kan vara skadlig för kroppen. Detta stämmer överens med Beerda et al. (1997) som också menar att förlängda stresstillstånd kan ha negativ påverkan på djurs välmående. Vidare beskriver Hedges (2021) påverkan på minne och inlärning, ökad aggressivitet samt stereotyper som konsekvenser av djurets oförmåga att upprätthålla emotionell homeostas.

Enligt Hedges (2021) kan begreppet stress även delas in i negativ och positiv stress. Den negativa stressen beskrivs uppstå när djuret känner sig hotat, vilket leder till att flykt- och kampresponsen aktiveras. Den positiva stressen beskrivs i stället uppstå vid situationer som exempelvis fysisk aktivitet eller jakt, när stressresponsen triggas av upphetsning och entusiasm. Hedges (2021) menar att den positiva stressen kan jämföras med människans känsla av eufori.

2.2.1 Fear, Anxiety and Stress (FAS)

Att bedöma hundars stress kan vara svårt (Mariti et al. 2012). I en studie av Mariti et al. (2015) noterades att ägare kunde bedöma tydliga tecken på stress men hade svårt att bedöma mer subtila tecken. För att underlätta bedömningen av stress finns det skalor som till exempel Fear, Anxiety and Stress (FAS) (Fear Free Happy

Homes 2026). Skalan är framtagen av organisationen Fear Free Happy Homes (2026) och ger exempel på kroppsspråk och beteenden som hunden kan utföra vid olika nivåer av stress. FAS-skalan består av sex nivåer med ökande tecken på rädsla, ångest och stress.

Nivå 0

Vid nivå 0 är hunden avslappnad och uttrycker ett neutralt kroppsspråk där kroppen är avslappnad och mjuk. Vid denna nivå kan hunden även sova eller gå med på en vänlig hälsning.

Nivå 0-1

Nivå 0-1 beskrivs i två stadier där den första beskriver då hunden börjar visa intresse och den andra beskriver då hunden börjar bli exalterad. Vid denna nivå kan hunden titta rakt på, ha en något höjd svans och dilaterade pupiller. Vid det andra stadiet är hundens kroppsspråk mer spänt.

Nivå 1

Vid nivå 1 i FAS-skalan börjar hunden visa subtila tecken på stress. Vid denna nivå kan hundar undvika ögonkontakt, slicka sig om läpparna, vända bort huvudet samt hässja med avslappnade mungipor.

Nivå 2

Vid nivå 2 visar hunden måttliga tecken på stress. Hunden har ett lägre kroppsspråk, rör sig långsammare samt har svårt att sitta still och slappna av. Här kan hunden upplevas som uppmärksamhetsökande mot ägare och hässjar med en spänd mun.

Nivå 3

Även vid nivå 3 visar hunden måttliga tecken på stress. Nivå 3 i skalan är lik föregående nivå med tillägg som att hunden kan vända bort huvudet, i korta stunder vägra godis eller ta godis hårt. Hunden kan även tveka vid, men inte helt undvika interaktion vid denna nivå.

Nivå 4

Om en hund uppnår nivå 4 på FAS-skalan visar den allvarliga tecken på rädsla, ångest och stress. Vid denna nivå har hundarna synliga ögonvitor, indragen svans och bakåtstrukna öron. Hundarna kan bli toniskt immobiliserade och darra eller aktivt försöka fly från situationen.

Nivå 5

Den sista nivån av FAS-skalan är nivå 5, där hunden visar allvarliga tecken på stress, rädsla och ångest. Här uttrycker hunden ofta aggression och responsen försvar genom att visa tänderna och resa ragg.

2.3 Inläring och träningsmetoder

Vid inläring av specifika beteenden hos hund finns flera olika metoder (Hedges 2021). De vanligaste metoderna bygger på associativ inläring, vilket innebär att hunden associerar ett frivilligt beteende eller ett ofrivilligt tillstånd med ett stimuli eller en händelse (Hedges 2021). Inläring baserad på frivilliga beteenden kallas operant betingning, medan inläring baserad på ofrivilliga tillstånd som fysiologiska funktioner och känslor kallas klassisk betingning (Hedges 2021). Vid associativ inläring finns många faktorer som påverkar huruvida associationen uppstår och hur stark den blir (Hedges 2021). Dessa inkluderar tidpunkten med vilken stimuli eller den påföljande händelsen uppstår i förhållande till beteendet, att stimuli eller påföljden konsekvent kommer efter beteendet, hur högt hunden värderar stimuli eller påföljden, samt dess intensitet.

2.3.1 Klassisk betingning

Klassisk betingning beskrivs som en process där en ofrivillig fysiologisk respons kopplas till ett för hunden neutralt stimuli, och där stimuli till slut kan trigga den fysiologiska responsen på egen hand (Hedges 2021). Ett välkänt exempel på detta är experimentet "Pavlovs hundar" som bland annat beskrivs av Bowen och Heath (2005) samt Hedges (2021). En ringande klocka (ett neutralt stimuli) associerades i experimentet till serveringen av mat, vilket resulterade i den fysiologiska responsen salivering. Kopplingen blev så stark att salivering sedan uppstod varje gång klockan ringde, även innan maten hade presenterats för hunden.

Genom klassisk betingning kan ett betingat stimuli, som den ringande klockan i exemplet ovan, sedan användas för att förstärka ett önskat beteende (Bowen & Heath 2005). Det betingade stimuli kallas då en markör (Hedges 2021). Exempel på vanliga markörer inkluderar handsignaler, specifika ord, klicker och ljuset från en ficklampa för döva hundar (Bowen & Heath 2005; Hedges 2021). Vid belöningsbaserad träning associeras markören vanligtvis med mat (Hedges 2021). Associationen skapas genom att upprepa markören och varje gång ge hunden mat (Hedges 2021). När hunden till slut förväntar sig mat varje gång den hör markören kan den användas för att markera, och således förstärka specifika beteenden genom operant betingning (Hedges 2021).

2.3.2 Operant betingning

Vid operant betingning lär sig hunden att utföra, eller att inte utföra, specifika beteenden utefter vad beteendet resulterar i (Hedges 2021). Hunden lär sig att upprepa sådana beteenden som resulterar i något som den uppskattar, och att undvika sådana beteenden som resulterar i något obehagligt (Hedges 2021). Grunden till träningsmetoden bygger på tillförandet eller borttagandet av ett behagligt respektive obehagligt stimuli och delas normalt in i fyra olika delar därefter (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Vid positiv förstärkning resulterar beteendet i att ett behagligt stimuli tillförs och sannolikheten att beteendet upprepas ökar (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Vid negativ förstärkning resulterar beteendet i att ett obehagligt stimuli plockas bort och sannolikheten att beteendet upprepas ökar (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Vid positiv bestraffning resulterar beteendet i att ett obehagligt stimuli tillförs och sannolikheten att beteendet upprepas minskar (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Vid negativ bestraffning resulterar beteendet i att ett behagligt stimuli plockas bort och sannolikheten att beteendet upprepas minskar (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Hundträning enligt operant betingning kan dessutom delas in i aversiva och belöningsbaserade träningsmetoder (Guilherme Fernandes et al. 2017). De aversiva träningsmetoderna baseras på negativ förstärkning och positiv bestraffning, medan de belöningsbaserade metoderna i stället baseras på positiv förstärkning och negativ bestraffning (Guilherme Fernandes et al. 2017).

I sammanhanget är det viktigt att förstå att orden positiv och negativ inte är synonyma med bra och dåligt. Positiv innebär enbart att ett stimuli tillförs, medan negativ innebär att ett stimuli plockas bort. Exempel på behagliga stimuli inom hundträning är beröm med rösten, klapp, mat, lek och social kontakt (Guilherme Fernandes et al. 2017). Exempel på obehagliga stimuli är i stället fysiska eller muntliga tillrättavisningar och tillfogad smärta eller obehag genom användning av olika verktyg som antiskäll- eller elhalsband (Guilherme Fernandes et al. 2017).

Att verbal eller fysisk bestraffning kan leda till smärta och lidande är enligt Hiby et al. (2004) ett etiskt problem. En studie av Casey et al. (2021) kom fram till att hundar som tränats med aversiva metoder uppvisade tecken på pessimism och en lägre förväntan på belöning, än de hundar som tränats med belöningsbaserade träningsmetoder. Då belöningsbaserade träningsmetoder har visats ge färre problembeteenden, bättre lydnad och bättre välfärd bör dessa användas vid träning av hund (Hiby et al. 2004).

2.3.3 Motivation

Oavsett träningsmetod spelar styrkan och värdet på den så kallade förstärkaren en stor roll för lyckad inlärning (Hedges 2021). Vid positiv förstärkning behöver belöningen vara så värdefull att den motiverar hunden till att utföra det önskade beteendet i stället för något som den hellre hade gjort annars (Hedges 2021). Även om mat är en av de vanligaste belöningarna (Hiby et al. 2004) kan värdet av olika typer av mat variera (Riemer et al. 2018). En studie av Riemer et al. (2018) visade att mat av högre smaklighet (korv) ökade motivationen hos hundar jämfört med mat av lägre smaklighet (torrfoder). Studien visade dessutom att matens smaklighet hade större påverkan på motivationen än mängden mat som serverades.

Även om de flesta hundar föredrar mat har det i studier visats att social kontakt med både ägare och okända personer också kan användas som effektiv belöning vid inlärning av nya beteenden (Feuerbacher & Wynne 2014; 2016). Vilken typ av belöning som föredras skiljer sig däremot mellan olika individer (Feuerbacher & Wynne 2014; Hedges 2021), och det är därför alltid bra att använda den för individen mest effektiva och värdefulla belöningen (Bowen & Heath 2005). För att undvika en för stark koppling mellan ett beteende och en specifik belöning kan det dessutom vara lämpligt att variera mellan olika belöningar (Bowen & Heath 2005).

2.3.4 Shaping

Vissa önskade beteenden är så långt ifrån hundens nuvarande eller naturliga beteende att det är omöjligt att nå genom ett träningsmoment (Bowen & Heath 2005). För inlärning av komplexa beteenden som dessutom kan vara svåra att lära in genom att enbart locka hunden kan så kallad shaping användas (Hedges 2021). Träningsmetoden bygger på förstärkning av delar i hundens befintliga beteenden som på något sätt pekar mot det önskade beteendet (Bowen & Heath 2005). Till en början belönas små steg i rätt riktning, och i takt med att hunden erbjuder det förstärkta beteendet oftare höjs kraven för vad som belönas (Bowen & Heath 2005). Träningen avancerar därefter stegvis tills dess att det önskade beteendet är uppnått i sin helhet (Bowen & Heath 2005). Genom att dela upp träningen i mindre och för hunden enklare steg är inlärning av i stort sett vilket beteende som helst möjligt (Koutsopoulos 2024).

2.3.5 Desensibilisering och motbetingning

Genom klassisk betingning kan en hunds emotionella och beteendemässiga reaktion till ett stimuli eller en trigger ändras (Hedges 2021). Detta används ofta vid hantering av beteendeproblem som rädsla, frustration och överdriven upphetsning (Hedges 2021). De vanligaste metoderna för denna typ av beteendemodifiering är desensibilisering och motbetingning (Hedges 2021).

Vid desensibilisering utsätts hunden för triggern med gradvis ökad intensitet tills dess att hundens reaktion till den är neutral (Bowen & Heath 2005). När hunden har en neutral inställning till triggern finns däremot risken att rädslan återkommer om hunden upplever en oväntad och obehaglig situation med den igen (Hedges 2021). För att minska den risken bör desensibiliseringen följas av motbetingning, där hundens inställning till triggern ändras från neutral till positiv (Hedges 2021). Precis som vid klassisk betingning skapas en association mellan triggern och något som hunden uppskattar, vanligtvis mat (Bowen & Heath 2005). Desensibilisering och motbetingning kompletterar således varandra, och de båda utgör viktiga komponenter vid beteendemodifiering av obehag och rädsla (Bowen & Heath 2005).

3. Material och metod

3.1 Litteratursökning

En litteratursökning genomfördes för att samla information om ämnet till arbetets inledning och bakgrund. Sökningen utfördes på databaser som Web of Science, PubMed, Scopus och SLU-bibliotekets databas Primo. För att få tillgång till litteratur som inte fanns på internet användes biblioteket på SLU i Uppsala.Handledare och biträdande handledare till arbetet bidrog också med relevanta vetenskapliga artiklar. I det inhämtade materialet hämtades även vidare relevant vetenskaplig litteratur från referenslistan.

Sökord som i olika kombinationer användes för litteratursökningen var: *animal, canine*, care, dental, dental care, dental health, dog, dogs, fear free, handling, health, low stress, manag*, periodontal disease, periodontitis, reduce stress, stress*, stress reduc*, stress reduction, teeth, toothbrush*, training method*, zoo.*

3.2 Hundar

Vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) finns cirka 30 undervisningshundar, till studien utfördes ett urval av handledare och examinator där sex av dessa hundar inkluderades baserat på ålder och medverkan i tidigare studier. Urvalet genomfördes så att en variation i ålder fanns inom gruppen. Hundarna som inkluderades i studien hade inte fått tänderna borstade tidigare, och inte heller tränats i tandborstning. Vissa hundar hade tidigare genomgått en professionell tandrengöring (PTR) och även fått tänder extraherade till följd av parodontit. De två yngsta hundarna hade gingivit (PD1) och de fyra äldre hade olika grad av parodontit (PD2-PD4).

I studien ingick sex hundar av rasen beagle i åldrarna ett till fem år, alla tikar. Hundarnas åldrar, kön och PD (parodontal sjukdom) status redovisas i tabell 2. Hundarna bodde i olika rum med tre till åtta individer per rum. Studiens hundar bodde i tre olika rum, hundarna i samma ålder bodde i samma rum. Hund 3 hade vid studiens start valpar som var åtta veckor gamla och under studiens sju första dagar bodde hunden i ett separat rum med dessa. I samtliga rum fanns bäddade sovplatser, leksaker och tuggben. Hundarna utfodrades två gånger per dag med torrfoder och hade alltid fri tillgång till vatten. I respektive rum hade hundarna, genom hundlucka som var öppen dygnet runt, även tillgång till ett inhägnat område utomhus med hundkoja, leksaker och fri tillgång till vatten. Hundarna kunde således gå in och ut efter eget behag.

Tabell 2. Deltagande hundars kön, ålder och PD (parodontal sjukdom) status.

	Kön	Ålder i år	Munstatus
Hund 1	Tik	1	Ej undersökt i narkos, gingivit (PD1).
Hund 2	Tik	1	Ej undersökt i narkos, gingivit (PD1).
Hund 3	Tik	3	PTR under studien, tidig parodontit (PD2).
Hund 4	Tik	3	PTR innan studien, tidig parodontit (PD2).
Hund 5	Tik	5	Grav parodontit (PD4) (diagnosticerat och behandlat efter studiens slut).
Hund 6	Tik	5	Tandextraktioner under studien (dag 18), grav parodontit (PD4).

3.3 Träningsguide

Till studien skapades en träningsguide (Bilaga 1-9) av biträdande handledare, doktorand vid SLU i projektet ”Bättre compliance och hälsa via lågstresshantering av hund”. Träningsguiden var baserad på belöningsbaserade träningsmetoder. Ordet ”jepp” valdes som markör och användes för att markera lyckade repetitioner, varje gång ordet sades belönades hundarna med godis. Varje utfört träningsmoment dokumenterades på ett papper per hund (Bilaga 10-13) där observatören noterade “I” för en lyckad repetition och “-” för en misslyckad repetition. Dessutom fanns möjligheten att notera hur träningen gått.

Moment 0

Moment 0 bestod av delmoment 0a till 0c. Vid detta moment låg fokus låg på att hunden skulle lära sig markören “jepp”, att denna innebar att godis var på väg samt att följa tränarens hand med godis (Bilaga 1).

Moment 1

Moment 1 bestod av delmoment 1a till 1d. Vid momentet introducerades hunden till en träningsstation bestående av en yogamatta. Träningsstationen planerades att användas under alla träningstillfällen för att ge hunden möjligheten att själv avbryta

träningen genom att lämna mattan. Hunden introducerades även för första gången till tandborsten, som låg på yogamattan under alla delmoment (Bilaga 2).

Moment 2

Moment 2 bestod av delmoment 2a till 2j. Vid detta moment tränades näbbtarget där målet var att hunden själv skulle trycka upp nosryggen mot tränarens handflata, vilket utfördes på träningsstationen (yogamatta med tandborste på). Momentet utfördes i flera delmoment där hunden i början endast skulle acceptera att ta godis ur hand med den andra handen kupad ovanpå nosrygg, till att hunden i slutet självmant höll sin nosrygg mot handflatan när den fria handen utförde rörelser (Bilaga 3).

Moment 3

Moment 3 bestod av delmoment 3a till 3d. Momentet byggde på föregående moment och innebar att hunden under tiden som den tryckte nosrygg mot handflata samtidigt skulle gå med på att få läppen lyft av tumme eller pekfinger (Bilaga 4).

Moment 4

Moment 4 bestod av delmoment 4a till 4h. Vid moment 4 tränades hunden att acceptera tränarens fingrar i munnen med mål att kunna lyfta den icke kupade handen från lår till hundens mun och där få gnugga tand och tandkött mjukt i en till två sekunder (Bilaga 5).

Moment 5

Moment 5 bestod av delmoment 5a till 5f. Momentet inleddes med repetition av moment 2 (näbbtarget). Målet var sedan att hunden i slutet av momentet skulle gå in i näbbtarget och gå med på att få läppen lyft samtidigt som handen med en fingertuta av mikrofiber lyftes från lår eller redan fanns nära den kupade handen (Bilaga 6).

Moment 6

Moment 6 bestod av sex större huvudmoment som var uppdelade i tillhörande delmoment. Under det sjätte momentet inleddes användningen av tandborste. Hunden skulle frivilligt gå in i näbbtarget efter att ha sett tandborsten i hjälphanden och därefter acceptera att läppen lyftes samt att tandborsten placerades mot gingivakanten. Successivt ökades hur mycket tandborsten rörde, tiden tandborsten hade kontakt med tand och gingiva samt antalet tänder som vidrördes. Vid momentets slut skulle hela sektioner av munnen kunna borstas utan avbrott. De fem sektionerna innefattade vänster respektive höger över- samt underkäkes buccalsida samt incisiverna (Bilaga 7).

Moment 7

Träningsguiden för moment 7 var utformad som ett steg mellan moment 6 och moment 8 för användningen av eltandborste och var därför inte aktuell för studien (Bilaga 8).

Moment 8

Moment 8 bestod av delmoment 8a till 8b. Moment 8 började med en uppvärmning (Bilaga 9) för att se till att hunden fortfarande var villig att komma till träningsstationen, äta det erbjudna godiset och stoppa in nosen i näbbtarget. Efter uppvärmningen bestod momentet endast av tandborstning i hela munnen med sex belöningar där belöningen gavs när en sektion av munnen var avklarad (Bilaga 9).

3.4 Fear, Anxiety and Stress (FAS)

Vid varje träningstillfälle utvärderades hundarnas kroppsspråk efter skalan Fear, Anxiety and Stress (FAS) från Fear Free Happy Homes (2026). Målet var att hunden under hela träningstillfället skulle befinna sig mellan nivå 0 och nivå 1, med en förbestämd brytpunkt för träningen om hunden passerade nivå 1.

3.5 Studieupplägg

Studien var en klinisk studie utförd på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU-ID: 8.18-12184/2023). Vid genomförande av studien fanns ett anläggningstillstånd (Dnr 5.2.18-7454/15), ett undervisningstillstånd (Dnr 5.8.18-12184/2023), och ett användartillstånd (Dnr 5.2.18-03011/2023). Då behandlingen inte ansågs vara invasiv, utan tillhöra normal omvårdnad, behövde studien inget ytterligare tillstånd.

Studien pågick mellan 2026-02-16 och 2026-03-15, i totalt 28 dagar. Av de sex hundarna som ingick i studien tränade författarna till detta arbete tre hundar var, samma genom hela studien. Vid de första träningstillfällena fick samtliga hundar smaka på de godissorter som fanns tillgängliga vid studiens start, detta för att säkerställa att hundarna skulle ta emot godiset under träningen. Godisprovningen noterades av observatören enligt bilaga 14. Godissorterna varierade sedan under studiens gång, nya godissorter tillkom och vilken godissort som användes vid varje träningstillfälle baserades på tillgänglighet. Godissorterna som användes var Royal Canin Gastrointestinal Puppy (Royal Canin SAS, Frankrike), Royal Canin Gastrointestinal Kitten (Royal Canin SAS, Frankrike), Four Friends Lamb Cubes (Lupus Foder AB, Kina), Four Friends Duck Cubes (Lupus Foder AB, Kina), Virbac Veterinary HPM Adult Dog Small & Toy (Virbac, Frankrike) och Fjällbrynt Rökt Renost (Foodmark AB, Sverige).

Träningen utfördes i två olika rum, efter en vecka i ett rum flyttade träningen till det andra rummet. De två rummen alternerades under hela studien så att träningen skedde varannan vecka i vardera rum. Träningen utfördes på en yogamatta (Mönstrad yogamatta, Biltema Nordic Services, Sverige) och en extra mjuk tandborste (TePe Select Extra soft tandborste, TePe Nordic AB, Sverige) användes (Figur 1). Mobiltelefoner av modellerna Apple Iphone 14 Pro och Apple Iphone 16 Plus användes för filmning och tidtagning. Vid varje träningstillfälle hämtades och tränades en hund åt gången, där en student agerade tränare och den andra agerade observatör. Tränaren utförde träningsmomenten enligt träningsguiden och observatören ansvarade för ifyllandet av aktuella loggar (Bilaga 10-13), tidtagning, filmning, samt att träningen följde den aktuella guiden. De båda tränarna ansvarade gemensamt för kontinuerlig bedömning av stressnivå hos hunden som tränades, med syftet att notera om studiens förutbestämda brytpunkt uppnåddes.

Figur 1. Träningen utfördes på en yogamatta och en extra mjuk tandborste användes.

Varje hund tränades i tre minuter åt gången, om fyra av fem repetitioner av det aktuella delmomentet lyckades fortsatte träningen till nästa delmoment tills dess att tre minuter hade passerat. Vid tre misslyckade repetitioner i följd återgick träningen till det tidigare delmomentet. När tre minuter passerat tränades nästa hund, tränare och observatör bytte då roll. Samtliga hundar tränades tre minuter aktiv tid varje dag. I den aktiva tiden ingick endast tiden då hundarna utförde det aktuella delmomentet, vid förberedelser och pauser stoppades tiden.

Biträdande handledare medverkade vid åtta träningstillfällen och fanns däremellan tillgänglig på telefon. Tränarna hade även tillgång till en problemlösningssguide (Bilaga 15).

4. Resultat

Studien pågick i 28 dagar och totalt genomfördes 26 träningstillfällen, två träningstillfällen bortföll för samtliga hundar på grund av oförutsedda händelser. Hund 6 deltog inte i träningen under dag 18 och 19 på grund av tandextraktion, under studiens resterande dagar fick hunden endast äta mjukt godis. Hund 3 deltog inte i träningen dag 23 på grund av professionell tandrengöring (PTR).

Vid studiens slut hade hundarna uppnått olika delmoment enligt träningsguiden. Hund 2, hund 4 och hund 6 uppnådde som längst delmoment 2d (hunden går in i näbbtarget med tom godishand). Hund 3 uppnådde delmoment 2f (hunden går in i näbbtarget med godishand bakom ryggen). Hund 1 uppnådde delmoment 2g (hunden går in i näbbtarget och håller kvar nosen i en sekund). Hund 5 uppnådde delmoment 2j (hunden går in i näbbtarget och håller kvar nosen medan tränarens hand rör sig mot hunden).

4.1 Modifiering av träningsguiden

Samtliga hundar som uppnådde delmoment 2e (hunden rör sig i riktning mot den kupade handen eller gör antydning till att nosen kommer mot den) hade svårt att genomföra lyckade repetitioner av delmoment 2f (hunden stoppar in nosen i den kupade handen) (Figur 2). Detta ledde till att flertalet hundar, efter lyckade repetitioner av delmoment 2e och misslyckade repetitioner av 2f, även misslyckades med delmoment 2d och 2c. Dessa hundar hade därefter svårt att komma vidare enligt träningsguiden. Delmoment 2e ströks därför från träningsguiden efter diskussion med biträdande handledare. Samtliga hundar gick därefter direkt från delmoment 2d till 2f.

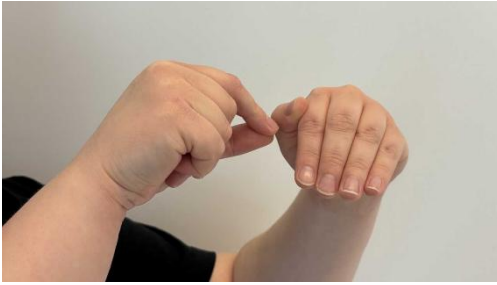

Figur 2. Hund 5 genomför delmoment 2f från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3). Delmomentet genomförs utan modifiering.

Samtliga hundar uppvisade dessutom svårigheter vid övergångar mellan flera andra delmoment. Detta ledde till att tränarna, med stöd av biträdande handledare, tog fram modifieringar och förenklade varianter av dessa delmoment. Fullständiga modifieringar redovisas nedan.

4.1.1 Modifiering av delmoment 2c

Vid introduktion till delmoment 2c (hunden går in i näbbtargetet med godishand och äter tre godisar i rad) (Figur 3-4) uppvisade hund 2 och 4 beteenden som tydde på att hundarna inte ville låta nosryggen nudda den kupade handen. Dessa inkluderade att hundarna försökte vrida huvudet under den kupade handen samt komma åt godiset ovanför, vid sidan av eller bakom den kupade handen (Figur 5-6).

Figur 3. Händernas placering vid delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3). Vänster hand hålls kupad och höger hand håller godis bakom för att locka hunden in i näbbtargetet.

Figur 4. Hund 3 genomför delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3) på träningsstationen bestående av en yogamatta. Vänster hand hålls kupad och höger hand håller godis bakom för att locka hunden in i näbbtargetet.

Figur 5. Hund 2 vrider huvudet för att undvika att nosryggen nuddar tränarens kupade hand under genomförande av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3) på träningsstationen bestående av en yogamatta.

Figur 6. Hund 2 försöker komma åt tränarens godishand ovanför tränarens kupade hand för att undvika att nosryggen nuddar den kupade handen. Detta under genomförande av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3) på träningsstationen bestående av en yogamatta.

För att förenkla delmomentet skapades en modifiering där den kupade handen byttes ut till tumme och pekfinger i formen av ett "C" (Figur 7). Ytterligare fingrar adderades successivt tills dess att samtliga fingrar ingick (Figur 8). Detta för att gradvis vänja hunden vid beröring över nosryggen, med målet att kunna återgå till delmoment 2c utan modifiering.

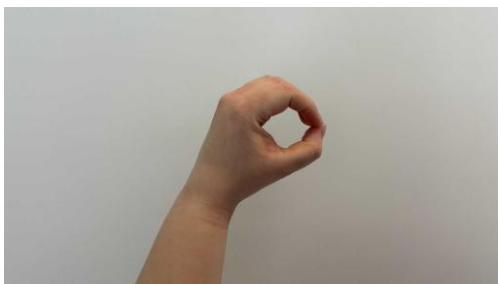

Figur 7. Vänster hand byttes vid en modifiering av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3) från kupad hand till tumme och pekfinger i formen av ett "C". Detta för att minska handens beröring av hundens nosrygg.

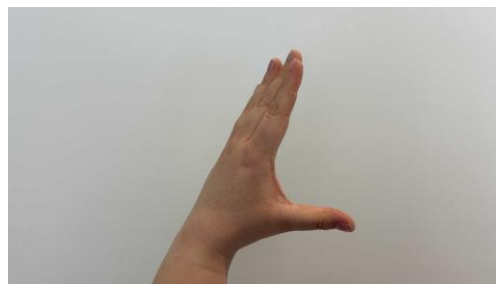

Figur 8. Vänster hand vid en modifiering av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3) där samtliga fingrar hålls i formen av ett "C". Detta efter att fler fingrar successivt lagts till från tidigare modifiering som ett steg i att gradvis vänja hunden vid beröring över nosryggen.

En annan modifiering av delmoment 2c skapades för hund 3. Modifieringen innebar att alla fingrar hölls i formen av ett "O" framför godishanden (Figur 9). När hunden lockats in för att ta godis öppnades handen och fingrarna avlägsnades från nosryggen (Figur 10). Även detta för att gradvis vänja hunden vid beröring över nosryggen, med målet att kunna återgå till delmoment 2c utan modifiering.

Figur 9. Vänster hand byttes, vid en modifiering av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3), från kupad hand till alla fingrar i formen av ett "O" framför godishanden.

Figur 10. Vänster hand vid en modifiering av delmoment 2c från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3). Handen hölls först med samtliga fingrar i formen av ett "O" och öppnades när hunden stoppade in nosen. Detta för att gradvis vänja hunden vid beröring över nosryggen.

Vid övergången från delmoment 2c till 2d (hunden går in i näbbtargetet med tom godishand) noterades ett stort antal misslyckade repetitioner av 2d för hälften av hundarna. För dessa hundar skapades en modifiering där delmomenten utfördes med varannan repetition. Det vill säga, hunden går in i näbbtargetet och godishanden har endast godis varannan repetition.

4.1.2 Modifiering av delmoment 2d

Vid övergången från delmoment 2d till 2f (hunden går in i näbbtarget med godishand bakom ryggen) noterades ett stort antal misslyckade repetitioner av 2f för samtliga hundar. Därför skapades en modifiering där delmomenten utfördes med varannan repetition. Det vill säga, hunden går in i näbbtarget där godishanden under varannan repetition är vid den kupade handen och varannan repetition bakom ryggen.

4.1.3 Modifiering av delmoment 2f

Vid övergången från delmoment 2d till 2f noterades svårigheter hos samtliga hundar då avsaknaden av godishand minskade intresset för den kupade handen. En modifiering av delmomentet skapades därför för samtliga hundar där den tomma godishanden hölls i närheten av, men inte i direkt kontakt med, den kupade handen i stället för bakom ryggen (Figur 11).

Figur 11. Hund 5 genomför delmoment 2f från träningsguiden för moment 2 (Bilaga 3). Delmomentet genomförs med en modifiering där godishanden är placerad i närheten av tränarens kupade hand i stället för bakom tränarens rygg.

Hund 1 uppvisade, under hela moment 2, ett starkt fokus på godishanden och ännu en modifiering skapades därför för denna hund. Modifieringen innebar att den tomma godishanden först befann sig bakom ryggen och togs fram för att belöna i näbbtarget först då hunden gjorde antydan mot den kupade handen. Detta för att koppla belöningen till den kupade handen i stället för godishanden.

4.1.4 Modifiering av delmoment 2g

Vid delmoment 2g (hunden går in i näbbtarget och håller kvar nosen i en sekund) implementerades samma modifiering som för delmoment 2f, där den tomma godishanden hölls i närheten av den kupade handen i stället för bakom ryggen.

4.1.5 Hals- och haktarget

Efter dag 12 i studien uppvisade hund 3 ovilja att gå in i näbbtarget och satte sig upprepade gånger på avstånd utan att närma sig den kupande handen (Figur 12). För denna hund byttes därför näbbtarget till hals- och haktarget för resterande del

av studien. Till skillnad från näbbtarget hölls handen öppen med handflatan mot hunden. Vid halstarget skulle hunden lägga halsen mot handen och vid haktarget skulle hunden placera hakan mellan tumme och pekfinger (Figur 13-14). Även hund 2 gjorde haktarget vid ett träningsstillfälle men kunde sedan gå vidare med delmoment 2c.

Figur 12. Hund 3 sätter sig på träningsstationen bestående av en yogamatta och närmar sig ej tränarens kupade hand vid genomförande av moment 2 enligt träningsguiden (Bilaga 3).

Figur 13. Hund 3 genomför en modifiering av moment 2 enligt träningsguiden (Bilaga 3) där näbbtarget bytts ut till halstarget. Hunden skulle lägga halsen mot tränarens hand som hölls öppen med handflatan mot hunden.

Figur 14. Hund 3 genomför en modifiering av moment 2 enligt träningsguiden (Bilaga 3) där näbbtarget bytts ut till haktarget. Hunden skulle lägga hakan mellan tumme och pekfinger på tränarens hand som hölls öppen med handflatan mot hunden.

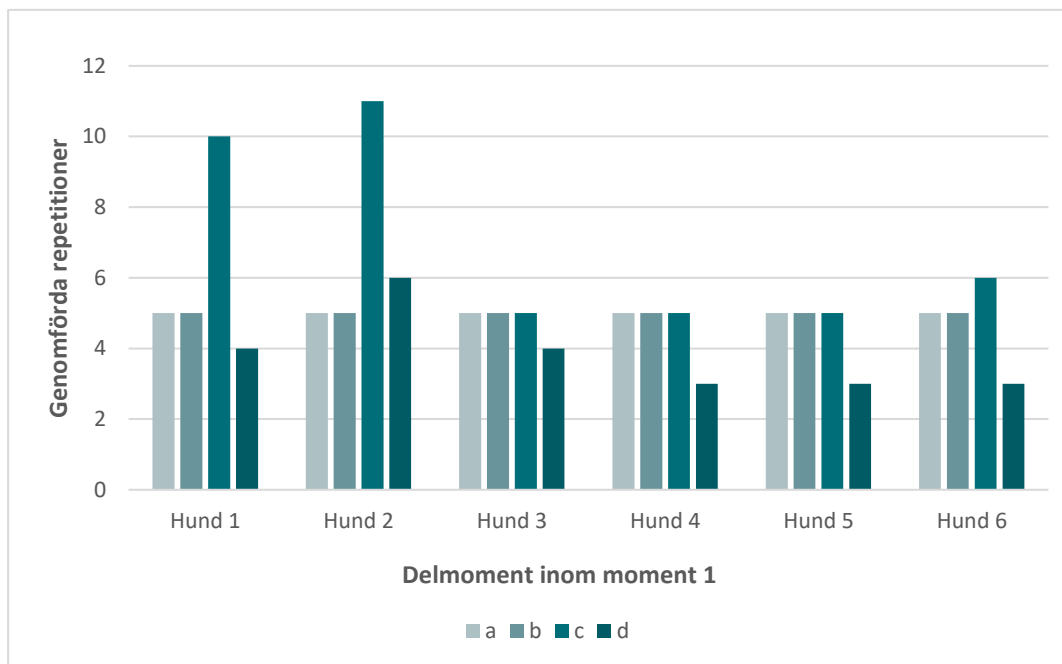
4.2 Antal repetitioner inom momenten

4.2.1 Moment 0

Samtliga hundar klarade moment 0 med fem repetitioner per delmoment.

4.2.2 Moment 1

Samtliga hundar genomförde delmoment 1a och 1b med fem repetitioner per delmoment. En viss variation sågs mellan hundarna inom delmoment 1c och 1d (Figur 15).

Figur 15. Antal genomförda repetitioner för varje delmoment (a-d) inom moment 1 från träningsguiden (Bilaga 2). Repetitionerna redovisas för respektive hund.

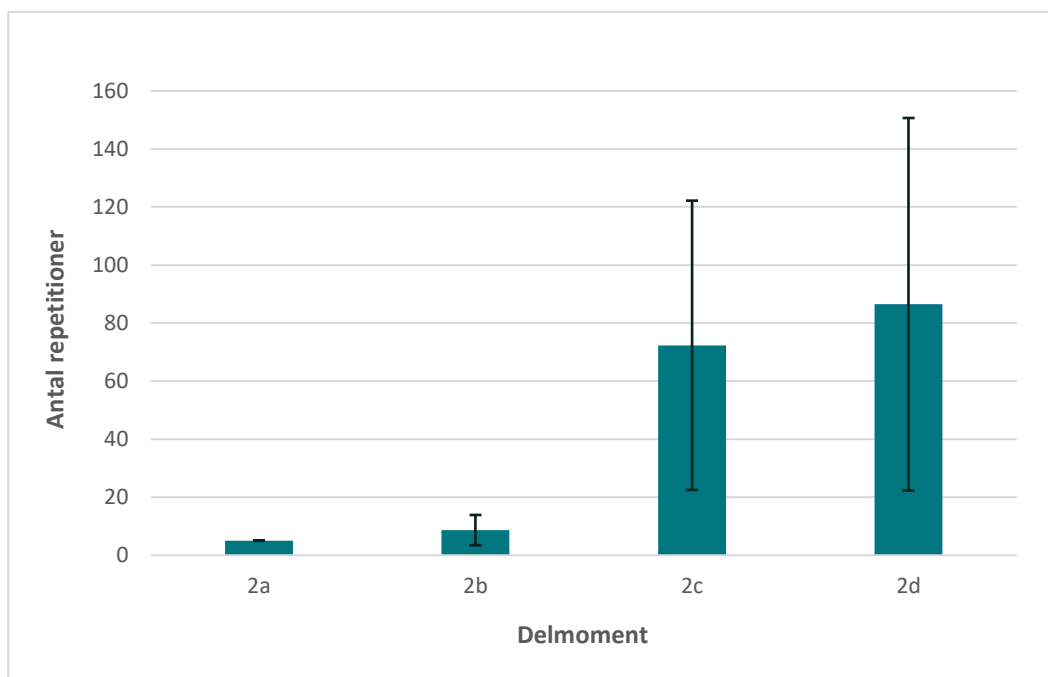
4.2.3 Moment 2

Hundarna hade vid studiens slut uppnått olika delmoment, vilka delmoment och vilka modifierade delmoment respektive hund hade genomfört varierade därför. Samtliga hundar genomförde delmoment 2a, 2b, 2c och 2d. Hälften av studiens hundar fastnade vid delmoment 2d och kom inte längre innan studien avslutades. De olika delmomenten krävde en varierad mängd repetitioner, vilket delmoment som krävde flest repetitioner skilde sig mellan samtliga hundar. Antal repetitioner som krävdes för respektive delmoment, vilka delmoment respektive hundar genomförde samt respektive hund högst uppnådda delmoment redovisas i tabell 3. Eftersom delmoment 2e ströks redovisas inte delmomentets resultat.

Tabell 3. Antal genomförda repetitioner för varje delmoment samt modifierade delmoment (a-j) inom moment 2 från träningsguiden (Bilaga 3), redovisade för respektive hund. Markerade celler (mörkblå) avser det delmoment respektive hund som längst uppnådde, celler med streck avser delmoment som respektive hund inte genomförde.

	Hund 1	Hund 2	Hund 3	Hund 4	Hund 5	Hund 6
a	5	5	5	5	5	5
b	5	5	17	15	5	5
c	5	114	125	115	9	66
c/d	—	70	24	29	—	—
Mod. c	—	68	38	15	—	—
d	31	60	59	163	20	186
d/f	114	5	—	47	99	21
f	93		6		58	2
Mod. f	16				—	
g	3				57	
h					20	
i					26	
j					10	

Vid sammanställning av samtliga hundars antal repetitioner per delmoment syntes att delmoment 2a och 2b krävde minst antal repetitioner, i genomsnitt 5 respektive 9. Delmoment 2c och 2d krävde störst antal repetitioner, i genomsnitt 72 respektive 87. Delmomentens (2a-2d) medelvärde, med standardavvikelse, redovisas i figur 16.

Figur 16. Medelvärde och standardavvikelse för antalet genomförda repetitioner för delmoment a-d inom moment 2 från träningsguiden (Bilaga 3).

4.3 Uppnådd FAS-nivå

Studiens hundar nådde upp till olika höga maximala FAS-nivåer under studiens gång. Hund 2 uppnådde FAS över nivå 1 vid upprepade tillfällen, dessa var vid hämtning, vid byte av träningsrum samt vid sista träningstillfället när en för hunden ny person var med i träningsrummet. Även hund 4 uppnådde FAS över nivå 1 vid upprepade tillfällen, dessa var alltid i samband med hämtning. Resterande hundar höll sig inom FAS-skalans nivå 0 till nivå 1 under hela studien. Studiens förbestämda brytpunkt på FAS nivå 2 uppnåddes aldrig under träningen för någon av hundarna.

5. Diskussion

Ingen av studiens hundar uppnådde moment som inkluderade tandborstning, samtliga hundar krävde olika modifieringar av träningsguiden och majoriteten av hundarna befann sig på FAS under nivå 2 genom hela studien.

Eftersom två hundar (hund 2 och 4) visade ovilja vid beröring av nosryggen skapades en modifiering av träningsguiden baserat på desensibilisering och motbetingning. Desensibilisering innebär att hunden utsätts för en trigger med successivt ökande intensitet tills dess att den inte längre upplevs obehaglig (Bowen & Heath 2005). Motbetingning bygger sedan vidare på desensibilisering och innebär att hunden, genom klassisk betingning, i stället får en positiv inställning till triggern (Hedges 2021). Genom att hundarna stegvis vandes vid ett ökat antal fingrar över nosryggen ändrades deras inställning till beröringen från negativ till positiv. Beröringen utgjorde i situationen en trigger, och hade för hundarna troligen associerats med tvångsmässig hantering sedan tidigare. Under träningen associerades beröringen i stället med godis, och hundarna styrde själva huruvida de deltog i träningen eller inte. De båda hundarna kunde efter detta genomföra delmoment 2c utan modifiering vilket bekräftade att modifieringen fungerade.

En ytterligare hund (hund 3) upplevdes också tveksam till beröring över nosryggen. Efter utebliven framgång vid träning med modifiering likt tidigare nämnda hundar, introducerades hund 3 då i stället till hals- och haktarget. Introduktionen genomfördes däremot först mot slutet av studieperioden. Det är därför inte möjligt att dra några slutsatser om huruvida hals- och haktarget underlättade progressionen i träningsguiden, och inte heller huruvida hunden genom dessa moment hade uppnått tandborstning om studien förlängts. En tidigare studie av Waite et al. (2025) har däremot visat framgång vid träning av öronrengöring på hund genom frivillig hantering baserad på haktarget (Waite et al. 2025). I studien tränade hundägare sina egna hundar med målet att kunna genomföra en öronrengöring medan hunden frivilligt höll huvudet i ägarens knä. Studiens resultat visade att momentet med haktarget krävde flest träningstillfällen för samtliga hundar medan senare moment som inkluderade exempelvis örondroppar var betydligt lättare att bemästra (Waite et al. 2025). Frågan uppstår därför om haktarget hade varit en mer framgångsrik metod även vid tandborststräning samt om tandborstning hade uppnåtts om haktarget hade implementerats för samtliga hundar från studiens start. Framtida studier bör således undersöka detta.

Två av studiens hundar (hund 2 och 4) uppnådde FAS över nivå 1 under studien. Dessa tillfällen var dock aldrig under träningen, utan skedde majoriteten av gångerna i samband med hämtning. Båda hundarna började få en ökad FAS-nivå

redan när andra hundar hämtades och uppnådde FAS över nivå 1 när de själva hämtades för träning. FAS-nivå 2 bestämdes som brytpunkt för träningen då hundar vid denna nivå gått från att visa subtila tecken på stress som vid nivå 1, till att visa måttliga tecken på stress (Fear Free Happy Homes 2026). Då brytpunkten på FAS-nivå 2 endast gällde då hundarna tränades, uppnåddes den aldrig. Detta tyder på att det inte var upplägget av träningsguiden och momenten som bidrog till den ökade FAS-nivån, utan mer troligen miljön, hundarnas personlighet samt en ökad förväntan inför träningen.

En hund (hund 2) upplevdes redan från start av studien som nervös och osäker. Hunden visade tecken på en ökad FAS-nivå vid påtagning av halsband, vid ljud eller hastiga rörelser från grind, bord, observatör eller tränare, samt vid möten med för hunden nya människor. Under studiens gång blev hunden mer van vid tidigare nämnda triggers och kunde vid slutet av studien söka fysisk och social kontakt med tränarna. Detta beskrivs enligt Hedges (2021) som desensibilisering och motbetingning. Att hunden hade en positiv inställning till tränarna bekräftades vid det sista träningstillfället då en för hunden ny person närvarade vid träningen. Hunden visade vid mötet med den nya personen tecken på rädsla och sökte sig då till tränarna.

Stress kan delas in i negativ och positiv stress, där den positiva stressen uppstår vid exempelvis fysisk aktivitet, då stressresponsen triggas av upphetsning och entusiasm (Hedges 2021). Hund 5 visade vid flertalet träningstillfällen tecken på positiv stress på grund av upphetsning och nådde därmed nivå 1 på FAS-skalan. För denna hund fick tränaren implementera ett lugnare kroppsspråk och tonläge för att hundens stressnivå inte skulle stiga. Till skillnad från exempelvis hund 2 och hund 4 som vid ökad FAS-nivå (nivå 1) hässjade och lämnade träningsstationen för att nosa runt i träningsrummet, höll hund 5 kvar fokus på tränaren trots FAS 1. Hunden kunde i stället öka hastigheten på repetitionerna, erbjuda trick som vacker tass och sitt, samt bli mer intensiv innan belöning presenterades. Hunden kunde vid dessa träningstillfällen även slicka sig om munnen och hässja med avslappnade mungipor vilket är några av beteendena som ses på nivå 1 av FAS-skalan (Fear Free Happy Homes 2026). Baserat på dessa beteenden bedömdes att hunden uppnådde FAS-nivå 1 på grund av positiv stress och inte negativ stress vilket skalan troligen inte är utformad för. FAS-skalan är nämligen framtagen som ett verktyg för att djurhälsopersonal och hundägare lättare ska kunna bedöma stress, rädsla och ångest hos hund (Fear Free Happy Homes 2026). Den stress som skalan beskriver är därför troligtvis mer kompatibel med den negativa stress som beskrivs av Hedges (2021). Skalan tar förmodligen inte den positiva stressen i beaktning och är därför mest troligt inte det mest lämpliga verktyget för bedömning av positiv stress. Hunden som uppvisade den positiva stressen var också den hund som kom längst i träningsguiden, vilket kan tyda på att upphetsning skulle kunna vara en bidragande

faktor i hur motiverad en hund är när det kommer till träning. Upphetsningen som den positiva stressen innebär behöver därmed inte vara något negativt och behovet att kunna bedöma denna typ av stress är inte lika stort som bedömningen av negativ stress, och inte heller lika aktuell i veterinärmedicinsk tillämpning. Däremot kan den positiva stressen också ge fysiologiska responser som takykardi, takypné samt förhöjda blodglukosnivåer (Hedges 2021; Main 2022) vilket kan ge felaktiga värden.

Studiens hundar var undervisningshundar vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och användes bland annat vid kliniska undervisningsmoment på djursjukskötar- och veterinärprogrammet. I ett tidigare kandidatarbete från djursjukskötarprogrammet (Enbom & Gallardo Zapata 2023) undersöktes hur ett antal av undervisningshundarna vid SLU mårde när de användes i undervisningen, samt i vilken utsträckning och vid vilka moment de användes. Av studiens resultat framkom att de deltagande hundarna användes i undervisningen i genomsnitt 21–39 gånger per hund och år under åren 2019-2022. De vanligaste undervisningsmomenten som hundarna under dessa år deltog i var *”klinisk undersökning”*, *”provtagning”* och *”otoskopi”*. Under dessa övningar implementerades inte frivillig hantering som i den aktuella tandborstträningsstudien, vilket medförde att studiens hundar var mer vana vid ofrivillig hantering där de tvingades till olika moment. Enbom och Gallardo Zapata (2023) beskriver också att hundarna efter deltagande i undervisningen kunde få kommentarer som *“Lite rädd men duktig”* och *“Ville inte vara med. Fick sitta bredvid istället.”* noterade i journalen men att majoriteten av kommentarerna endast bestod av *“Duktig”*. Vidare menar författarna att de noterade kommentarerna tyder på stressupplevelser hos hundarna, även om kommentarerna baserades på subjektiva bedömningar. Detta kan ha medfört att hundarna i den aktuella tandborstträningsstudien, när de fick en valmöjlighet att interagera med tränaren eller inte, i stället valde att exempelvis utforska träningsrummet eller söka kontakt med tränaren som för tillfället agerade observatör.

Samtliga undervisningshundar vid SLU hade dessutom en eller flera volontärer som i varierande grad promenerade, umgicks med och tränade hundarna. Mängden träning som studiens hundar hade erfarenhet av sedan tidigare kunde därför skilja sig och var inte känt för tränarna. Detta i kombination med att hundarna var vana vid ofrivillig hantering kan ha påverkat deras benägenhet att under träningen erbjuda nya beteenden på eget initiativ. Det noterades däremot att hund 5 under träningen kunde erbjuda trick som sitt och vacker tass när hunden inte förstod vad som förväntades av den i träningsmomentet. Med tanke på detta hade hunden troligtvis tidigare erfarenhet av träning vilket kan ha bidragit till att det var just den hunden som kom längst i träningsguiden.

Rasen beagle beskrivs av Svenska Kennelklubben (SKK) (u.å.) som en glad, arbetsvillig och envis hund. Den används huvudsakligen som ensamjagande och drivande jakthund, vilket innebär att hunden släpps och arbetar självständigt med sök runt föraren (Svenska Jägareförbundet 2025). Ett nära samarbete med föraren ligger således inte i rasens natur, och det är därför troligtvis mer naturligt för hunden att använda dess arbetsvilja till enskilt arbete. Frågan uppstår därför huruvida hundarnas ras kan ha påverkat studiens resultat negativt samt huruvida hundar av en mer förarorienterad ras hade kommit längre i träningsguiden. Däremot har en studie av Morrill et al. (2022) visat att en hunds ras inte har en mer betydande påverkan på sannolikheten att hunden utvecklar ett visst beteende, som exempelvis hög samarbetsvilja, i jämförelse med andra faktorer som omgivning och miljö. Vidare menar Morrill et al. (2022) dessutom att beteendeegenskaper som normalt tillskrivs specifika raser finns hos alla raser i varierande grad samt att det dessutom finns stora individuella skillnader. Med tanke på detta, och trots beaglens beskrivning som en envis och självständig ras, kan slutsatsen att hundar av en annan ras hade varit mer framgångsrika i tandborsträningsguiden ändå ifrågasättas. Undervisningshundarna vid SLU är dessutom inte avlade efter beaglens traditionella rasstandard eftersom deras användningsområden skiljer sig helt från den rastypiska beaglen. De är mer troligtvis avlade på egenskaper som underlättar hantering snarare än arbetsvilja och envishet vilket vidare försvårar jämförelsen av olika raser.

Vidare beskrivs rasen som en matglad hund (Svenska Kennelklubben u.å.), vilket trots dess annars självständiga och envisa sätt borde underlättat studien eftersom träningen var belöningsbaserad och belöningen till största del bestod av mat. Samtidigt finns det individuella skillnader mellan hundar gällande vilken typ av belöning de föredrar (Feuerbacher & Wynne 2014; Hedges 2021), och även om majoriteten föredrar mat kan värdet av olika typer av mat dessutom variera (Riemer et al. 2018). Detta stämde väl överens med studien då hundarna tränades med flera olika godissorter och det under studiens gång noterades att de olika sorternas värde varierade mellan de olika hundarna. Alla hundar förutom hund 6 värderade mjukosten högst, värdet var dessutom så högt att det försvårade träningen då hundarna hade svårt att fokusera på annat än mjukosttuben. Trots att det alltid är lämpligt att använda den för hunden mest effektiva belöningen tyder dessa resultat på motsatsen, att den för hunden mest effektiva belöningen inte alltid är lämplig, samt att den i vissa fall kan försvåra träningen genom att framkalla för hög upphetsning och upprymdhet (Bowen & Heath 2005). Vid vissa träningsmoment är det lämpligt att använda en belöning med hög intensitet för att öka hundens motivation och upphetsning, medan andra träningsmoment kan kräva en lugnare hund och därmed en belöning med lägre intensitet (Bowen & Heath 2005). Eftersom momentet näbbtarget i träningsguiden innebar att hundarna skulle hålla nosen still i tränarens kupade hand krävde träningen att hundarna behöll ett visst

lugn. Detta kan förklara svårigheterna som uppstod med mjukosten samt bekräfta att den mest effektiva belöningen inte nödvändigtvis alltid är den för hunden högst värderade belöningen.

En hund (hund 6) visade inte lika starkt matintresse och kunde tränas med både mjukost och annat godis. Det noterades däremot att hunden successivt tappade intresset för samtliga godissorter under studiens gång. Hunden sökte dessutom genom hela studien mycket kontakt med båda tränarna under pauserna och fick vid dessa tillfällen mycket uppmärksamhet i form av klapp och kel. Efter en viss tid kunde hunden, i stället för att genomföra det aktuella träningsmomentet, vid upprepade tillfällen söka fysisk och social kontakt med tränaren. Detta genom att hunden satte sig med ryggen mot tränaren och sökte ögonkontakt genom att luta huvudet bakåt. Slutsatsen drogs då att beteendet uppstod till följd av att hunden fick mycket uppmärksamhet och beröring i pauserna. Tränarna minskade då kontakten under pauserna med förhoppningen att hunden inte skulle förvänta sig lika mycket fysisk kontakt under träningen. Detta visade sig däremot endast göra hunden ännu mindre motiverad till att utföra det aktuella träningsmomentet.

Social kontakt med både ägare och för hunden okända personer kan användas som effektiv belöning vid hundträning (Feuerbacher & Wynne 2016), och det är dessutom alltid lämpligt att använda den för hunden mest effektiva belöningen (Bowen & Heath 2005). Efter diskussion med biträdande handledare implementerades därför klapp, kel och muntlig beröm som belöning för hund 6. Detta medförde däremot svårigheter när en ny repetition skulle påbörjas då hunden var mer motiverad att sitta kvar hos tränaren än att hämta en godis en bit bort. Hundens träning anpassades därför så att repetitionerna utfördes med högre tempo, att godisbelöning gavs utan att hunden behövde lämna träningsstationen samt att antalet repetitioner mellan pauser minskades. För att undvika en för stark koppling mellan ett beteende och en belöning kan det dessutom vara lämpligt att variera mellan olika belöningsformer (Bowen & Heath 2005). Hund 6 belönades därför samtidigt med fysisk beröring och kel i pauserna och hundens motivation till att genomföra träningsmomenten ökade igen.

Under studiens fyra veckor utfördes träningen i två olika rum, där ett byte av rum skedde efter varje passerad vecka. I rummen fanns olika saker som innebar distraktionsmoment för hundarna, där fysiska föremål var den främsta distraktionen i det ena rummet och ljud från omgivningen var den främsta i det andra rummet. Samtliga av studiens hundar kunde bli distraherade vid tillfällen då andra undervisningshundar vokaliserade och hund 3 distraherades vid flera tillfällen då dennes valpar lät. Vid distraktion kunde vissa hundar återfå fokus på träningen snabbt medan andra behövde mer tid innan de kunde återgå till träningen. I en studie av Sheldon et al. (2023) undersöktes hur väl hundar kunde lära sig en uppgift med

eller utan distraktion i form av ljud. Vidare framkom det av studien att hundar som tränades med distraktion krävde fler försök och längre tid för att lyckas med uppgiften än hundar som tränades utan distraktion. Sheldon et al. (2023) förklarar att fynden tyder på att träning med distraherande moment kan ha en negativ effekt på inledande träning. Tidigare nämnda faktorer kan därmed ha påverkat hundarnas progression i träningen negativt.

Träningsguiden var komplex och bitvis svår att följa, detta trots att tränarna i studien hade utbildning i djuromvårdnad, erfarenhet av hundträning och kännedom om FAS-skalan. Förvirringen som uppstod för tränarna tyder på att träningsguiden kan vara ännu svårare att förstå för oerfarna hundägare, särskilt utan tillgång till stöd. För att hundägare ska kunna använda träningsguiden krävs ytterligare modifieringar och förtydliganden.

Till skillnad från denna studie där hundarna endast tränades under en period på tre minuter dagligen i 28 dagar kan hundägare välja att träna sina hundar flera gånger per dag och/eller under en längre period. Upplägget på kursen för kandidatarbetet möjliggjorde däremot endast tid för tre minuters daglig träning i 28 dagar. En studie av Meyer och Ladewig (2008) observerade att hundar som endast tränade en gång i veckan lärde sig en uppgift snabbare än hundar som tränade fem gånger i veckan. Resultatet av Meyer och Ladewig motsäger studiens valda metod av daglig träning i 28 dagar. Att skillnad hade setts vid träning en gång i veckan går däremot inte att konstatera. Den avsatta tiden för studien räckte inte för att studiens hundar skulle nå momentet som innebar tandborstning, men för ägare utan begränsad tid finns möjligheten att fortsätta träningen. Kim (2025) beskriver att majoriteten av professionella hundtränare i Korea som svarat på en enkät beskriver att majoriteten av träningstillfällen är upplagda på 10-20 minuter. Den bestämda träningstiden i studien på tre minuter kan därmed ha varit för kort för att uppnå målet med tandborstning. Hundägare har också redan en relation och med stor sannolikhet utfört någon form av träning med sin hund, vilket tränarna inte hade med studiens hundar. Detta skulle kunna underlätta vid träning enligt träningsguiden, då den hund som i studien troligtvis hade mest erfarenhet av träning sedan innan, också var den som kom längst.

6. Konklusion

Sammanfattningsvis visade studien att de sex deltagande hundarna, som var undervisningshundar vid SLU, inte kunde tränas till tandborstning under den utsatta studieperioden, men att träningsguiden ändå kunde bidra till att minimera hundarnas stress under träningen. Samtidigt framhävde studiens resultat behovet av möjlighet till individanpassningar inom träningen enligt träningsguiden.

Framtida studier bör undersöka huruvida en träningsguide baserade på haktarget i stället för näbbtarget kan användas i syfte att uppnå frivillig och stressfri tandborstning på hund, samt huruvida en längre studieperiod med möjlighet till ett högre antal eller tidsmässigt längre träningstillfällen kan möjliggöra en slutförd tandborsträning. Vidare bör en utvecklad och optimerad träningsguide dessutom utvärderas genom att låta hundägare med privatägda hundar använda träningsguiden i hemmiljö. Allt detta med målet att uppnå compliance som överensstämmer med rekommendationen om daglig tandborstning.

Referenser

- Allan, R.M., Adams, V.J. & Johnston, N.W. (2019). Prospective randomised blinded clinical trial assessing effectiveness of three dental plaque control methods in dogs. *Journal of Small Animal Practice*, 60 (4), 212–217. <https://doi.org/10.1111/jsap.12964>
- Beerda, B., Schilder, M.B.H., Van Hooff, Jan.A.R.A.M. & De Vries, H.W. (1997). Manifestations of chronic and acute stress in dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 52 (3–4), 307–319. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(96\)01131-8](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(96)01131-8)
- Bellows, J., Berg, M.L., Dennis, S., Harvey, R., Lobprise, H.B., Snyder, C.J., Stone, A.E.S. & Wetering, A.G.V. de (2019). 2019 AAHA Dental Care Guidelines for Dogs and Cats*. *Journal of the American Animal Hospital Association*, 55 (2), 49–69. <https://doi.org/10.5326/JAAHA-MS-6933>
- Bowen, J. & Heath, S. (2009). *Behaviour Problems in Small Animals: Practical Advice for the Veterinary Team*. W.B. Saunders. <https://doi.org/10.1016/B978-0-7020-2767-3.X5001-5>
- Casey, R.A., Naj-Oleari, M., Campbell, S., Mendl, M. & Blackwell, E.J. (2021). Dogs are more pessimistic if their owners use two or more aversive training methods. *Scientific Reports*, 11 (1), 19023. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-97743-0>
- Enbom, J. & Gallardo Zapata, L. (2023). *Hur mår undervisningshundarna emotionellt vid Sveriges lantbruksuniversitet när de används i undervisning?* Sveriges Lantbruksuniversitet. Djursjukskötprogrammet. <https://stud.epsilon.slu.se/19183/>
- Enlund, K.B., Brunius, C., Hanson, J., Hagman, R., Höglund, O.V., Gustås, P. & Petterson, A. (2020a). Dental home care in dogs - a questionnaire study among Swedish dog owners, veterinarians and veterinary nurses. *BMC Veterinary Research*. 16, 90. <https://doi.org/10.1186/s12917-020-02281-y>
- Enlund, K.B., Brunius, C., Hanson, J., Hagman, R., Höglund, O.V., Gustås, P. & Petterson, A. (2020b). Dog Owners' Perspectives on Canine Dental Health—A Questionnaire Study in Sweden. *Frontiers in Veterinary Science*. 7, 298. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00298>
- Fear Free Happy Homes (2026). *The Spectrum of Fear, Anxiety, and Stress in Dogs* <https://www.fearfreehappyhomes.com/the-spectrum-of-fear-anxiety-and-stress/> [2026-03-12]
- Feuerbacher, E.N. & Wynne, C.D.L. (2014). Most domestic dogs (*Canis lupus familiaris*) prefer food to petting: population, context, and schedule effects in concurrent choice. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior*, 101 (3), 385–405. <https://doi.org/10.1002/jeab.81>
- Feuerbacher, E.N. & Wynne, C.D.L. (2016). Application of functional analysis methods to assess human–dog interactions. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 49 (4), 970–974. <https://doi.org/10.1002/jaba.318>

- Gorrel, C., Andersson, S. & Verhaert, L. (2013). Veterinary Dentistry for the General Practitioner. W.B. Saunders. <https://doi.org/10.1016/C2011-0-05461-3>
- Guilherme Fernandes, J., Olsson, I.A.S. & Vieira de Castro, A.C. (2017). Do aversive-based training methods actually compromise dog welfare?: A literature review. *Applied Animal Behaviour Science*, 196, 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2017.07.001>
- Harvey, C.E. (1998). Periodontal Disease in Dogs. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 28 (5), 1111–1128. [https://doi.org/10.1016/S0195-5616\(98\)50105-2](https://doi.org/10.1016/S0195-5616(98)50105-2)
- Harvey, C.E. (2005). Management of Periodontal Disease: Understanding the Options. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 35 (4), 819–836. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2005.03.002>
- Harvey, C., Serfilippi, L. & Barnvos, D. (2015). Effect of Frequency of Brushing Teeth on Plaque and Calculus Accumulation, and Gingivitis in Dogs. *Journal of Veterinary Dentistry*. 32 (1), 16-21. <https://doi.org/10.1177/089875641503200102>
- Hedges, S. (2021). *Practical Canine Behaviour: For Veterinary Nurses and Technicians*. 2nd ed. CABI.
- Hiby, E.F., Rooney, N.J. & Bradshaw, J.W.S. (2004). Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare*, 13 (1), 63–69. <https://doi.org/10.1017/S0962728600026683>
- Kim, B.S. (2025). A review and survey study on the training frequency, session and time on acquisition in dogs. *Korean Journal of Veterinary Service*, 48 (3), 181–188. <https://doi.org/10.7853/kjvs.2025.48.3.181>
- Koutsopoulos, T. (2024). *A New Approach to Dogs and Dog Training: Human-Canine Synergy in Theory and Practice*. Springer Nature Switzerland. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-54001-1>
- Lloyd, J.K.F. (2017). Minimising Stress for Patients in the Veterinary Hospital: Why It Is Important and What Can Be Done about It. *Veterinary Sciences*, 4 (2), 22. <https://doi.org/10.3390/vetsci4020022>
- Main, K. (2022). Canine stress in the veterinary environment. *Companion Animal*, 27 (11), 2–6. <https://doi.org/10.12968/coan.2022.0020>
- Mariti, C., Angelo Gazzano, Moore, J.L., Baragli, P., Chelli, L. & Sighieri, C. (2012). Perception of dogs' stress by their owners. *Journal of Veterinary Behavior*, 7 (4), 213–219. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2011.09.004>
- Mariti, C., Raspanti, E., Zilocchi, M., Carlone, B. & Gazzano, A. (2015). The assessment of dog welfare in the waiting room of a veterinary clinic. *Animal Welfare*, 24 (3), 299–305. <https://doi.org/10.7120/09627286.24.3.299>
- Meyer, I. & Ladewig, J. (2008). The relationship between number of training sessions per week and learning in dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 111 (3–4), 311–320. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2007.06.016>

- Moberg, G.P. (2000). Biological response to stress: implications for animal welfare. I: Moberg, G.P. & Mench, J.A. (red.) *The biology of animal stress: basic principles and implications for animal welfare*. 1. uppl. CABI Publishing. 1–21. <https://doi.org/10.1079/9780851993591.0001>
- Morrill, K., Hekman, J., Li, X., McClure, J., Logan, B., Goodman, L., Gao, M., Dong, Y., Alonso, M., Carmichael, E., Snyder-Mackler, N., Alonso, J., Noh, H.J., Johnson, J., Koltookian, M., Lieu, C., Megquier, K., Swofford, R., Turner-Maier, J., White, M.E., Weng, Z., Colubri, A., Genreux, D.P., Lord, K.A. & Karlsson, E.K. (2022). Ancestry-inclusive dog genomics challenges popular breed stereotypes. *Science*, 376 (6592), eabk0639. <https://doi.org/10.1126/science.abk0639>
- Niemiec, B., Gawor, J., Nemec, A., Clarke, D., McLeod, K., Tutt, C., Gioso, M., Steagall, P. v., Chandler, M., Morgenegg, G. & Jouppi, R. (2020). World Small Animal Veterinary Association Global Dental Guidelines. *Journal of Small Animal Practice*, 61 (7), E36–E161. <https://doi.org/10.1111/jsap.13132>
- Riemer, S., Ellis, S.L.H., Thompson, H. & Burman, O.H.P. (2018). Reinforcer effectiveness in dogs—The influence of quantity and quality. *Applied Animal Behaviour Science*, 206, 87–93. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2018.05.016>
- Rooney, N.J. & Cowan, S. (2011). Training methods and owner–dog interactions: Links with dog behaviour and learning ability. *Applied Animal Behaviour Science*, 132 (3), 169–177. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2011.03.007>
- Roudebush, P., Logan, E. & Hale, F.A. (2005). Evidence-Based Veterinary Dentistry: A Systematic Review of Homecare for Prevention of Periodontal Disease in Dogs and Cats. *Journal of Veterinary Dentistry*, 22 (1), 6–15. <https://doi.org/10.1177/089875640502200101>
- Sheldon, E.L., Hart, C.J., Mills, D.S., Soulsbury, C.D., Sumner, R. & Wilkinson, A. (2023). The impact of auditory distraction on learning and task performance in working dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 265, 105977. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2023.105977>
- Svenska Jägareförbundet (2025). *Beagle*. <https://jagareforbundet.se/jakt/hund/jakthundraser/drivande-hundar/beagle/> [2026-04-13]
- Svenska Kennelklubben (u.å.). *Beagle*. <https://www.skk.se/hundraser/beagle/> [2026-04-13]
- Tutt, C. & van der Riet, U. (2020). Dentistry. I: Cooper, B., Mullineaux, E., Turner, L. (red.) *BSAVA Textbook of Veterinary Nursing 6th edition*. British Small Animal Veterinary Association. 878–902.
- Vieira de Castro, A.C.V. de, Fuchs, D., Morello, G.M., Pastur, S., Sousa, L. de & Olsson, I.A.S. (2020). Does training method matter? Evidence for the negative impact of aversive-based methods on companion dog welfare. *PLOS ONE*, 15 (12), e0225023. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225023>

- Waite, M.R., Kodak, T.M. & Whang, A.J. (2025). Development and Validation of a Caretaker-Implemented Ear Cleaning Teaching Protocol for Companion Dogs. *Behavior Analysis in Practice*,. <https://doi.org/10.1007/s40617-025-01135-z>
- Watson, A. (1994). Diet and periodontal disease in dogs and cats. *Australian Veterinary Journal*, 71 (10), 313–318. <https://doi.org/10.1111/j.1751-0813.1994.tb00905.x>

Författarnas tack

Vi vill börja med att tacka vår handledare **Karolina Brunius Enlund** för värdefull handledning, feedback och stöd under hela arbetets gång. Vi vill även tacka för hennes engagemang under studien trots att vi med tiden rört oss längre från tandborstning och allt närmare hundträning.

Tack till vår biträdande handledare **Elin Lindell** som gjort studien möjlig med träningsguiden och loggar. Vi vill tacka för hennes engagemang under studiens gång, samt för hennes stöd och hjälp när träningen varit svår. Vi tar med oss massor av ovärderlig kunskap om hundträning som vi kommer ha användning av livet ut!

Tack till vår ämnesexaminator **Lena Olsén** som frågade om vi ville genomföra studien och som senare gett oss stöd när oförutsedda händelser uppstått.

Tack till **Alva Lindén och Wilma Wahlberg** som genomförde en likadan studie med eltandborste samtidigt som vi utförde vår, och som funnits där under alla träningstillfällen och genom hela studien.

Avslutningsvis vill vi rikta vårt allra största tack till hundarna **Flisan, Gry, Luna, Malva, Ronja och Russin** som alltid väntat på oss med viftande svansar, och som (för det mesta) alltid gjort sitt bästa för att förstå sig på oss <3.

Bilaga 1

Guide

1

MOMENT 0. INLEDANDE ÖVNING - FOUNDATION- markör och godismagnet

De här övningarna är gjorda för att "människo-studenter" och "hund-studenter" ska få bra start – "lära sig simma innan man hoppar i den djupa delen av poolen"

FÖRBERED

- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- ➔ sen är det bara att köra!

a. Lär in markören

– ordet "jepp" markerar avslutad repetition, och att godis är på väg.

Markör-ord – kopplad hund (håll i kopplet, stå på koppel eller bind upp)

- Säg markörordet "jepp", fortsätt ha händerna stilla tills du sagt ordet klart
- Ge godis till hunden
- Repetition slut : markera I om hunden åt godiset och – om hunden inte åt/spottade ut**
- Upprepa 10 gånger, gå sedan vidare till b.

b. Godismagneten ETT steg: vänster sida - kopplad hund (stå på koppel eller bind upp eller löst hängande)

- Ta en godis i vänster hand.
- Ställ dig bredvid hunden så att hunden är på din VÄNSTRA sida
- Med handen närmst hunden – placera en godis framför hundens nos (1-2 cm framför)
- Ta ett mini-steg framåt (enklast med benet närmst hunden) så att hunden lätt kan följa efter med nosen nära handen – antingen nosen mot handen eller 1-2 cm ifrån
- Säg "jepp" – ha kvar handen vid hundens nos
- När du sagt klart ordet "jepp" - ge godisen
Repetition klar – observatör noterar I om hunden följer med OCH äter godis, annars –
- Börja om från i.
- Efter 4/5 lyckade försök eller 5 i rad, gå vidare till c

c. Godismagneten TVÅ-TRE steg: vänster sida - kopplad hund (stå på koppel eller bind upp eller löst hängande)

- Ta en godis i vänster hand.
- Ställ dig bredvid hunden så att hunden är på din VÄNSTRA sida
- Med handen närmst hunden - placera en godis framför hundens nos

- iv. Ta 2-3 normallånga människosteg framåt – hunden följer med nosen nära godisen
- v. Säg "jepp" – ha kvar handen vid hundens nos
- vi. När du sagt klart ordet "jepp" - ge godisen

Repetition klar – observatör noterar I om hunden följer med OCH äter godis, annars – (ex ej lyckad: hund går iväg eller äter inte/spottar ut godis)

- vii. Efter 4/5 lyckade försök eller 5 i rad, gå vidare till d, nästa delmoment – Godismagnet höger

d. *Godismagneten ETT steg: höger sida - kopplad hund (stå på koppel eller bind upp eller löst hängande)*

- i. Ta en godis i HÖGER hand.
- ii. Ställ dig bredvid hunden så att hunden är på din HÖGRA sida
- iii. Med handen närmst hunden – placera en godis framför hundens nos
- iv. Ta ett mini-steg framåt (enklast med benet närmst hunden) så att hunden lätt kan följa efter med nosen nära handen- antingen nosen mot handen eller 1-2 cm ifrån
- v. Säg "jepp" – ha kvar handen vid hundens nos
- vi. När du sagt klart ordet "jepp" - ge godisen

Repetition klar – observatör noterar I om hunden följer med OCH äter godis, annars –

- vii. Börja om från i.
- viii. Efter 4/5 lyckade försök eller 5 i rad, gå vidare till e

e. *Godismagneten TVÅ-TRE steg: höger sida - kopplad hund (stå på koppel eller bind upp eller löst hängande)*

- i. Ta en godis i HÖGER hand.
- ii. Ställ dig bredvid hunden så att hunden är på din HÖGRA sida
- iii. Med handen närmst hunden - placera en godis framför hundens nos
- iv. Ta 2-3 steg framåt – hunden följer med nosen nära godisen
- v. Säg "jepp" – ha kvar handen vid hundens nos
- vi. När du sagt klart ordet "jepp" - ge godisen

Repetition klar – observatör noterar I om hunden följer med OCH äter godis, annars –

- vii. Börja om från ix.
- viii. Efter 4/5 lyckade försök eller 5 i rad, gå vidare till STATION

Bilaga 2

MOMENT 1. STATION – gå till yogamatta

Yogamattan finns för att vårt träningsupplägg ska bli tydligt för hundarna- det skiljer sig från hur det ser ut när de hanteras annars.

Yogamattan blir också en tydlig information till hundarna om att vi kommer att hantera dem – dvs om de tycker det är obehagligt kan de välja att inte komma dit, eller att gå av stationen.

Vid paus – rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen.

FÖRBERED

- Stol eller sitta på marken
- Yogamatta
- Tandborste/eltandborste from delmoment 1c.
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- sen är det bara att köra!

Delmoment Moment 1:

- a. Gå till "station" med hjälp- valfritt koppel eller ej
 - i. Godismagnet så att hunden står med nosen mot yogamattan/"station" – cirka en knapp meter ifrån
 - ii. "Jepp", handen kvar vid nosen
 - iii. Ge godisen
 - iv. Gå till yogamattan/ "station" - lägg 1-2 godisar eller en klick mjukost på yogamattan
 - v. När hunden kommer fram till yogamattan/"station", lägg ytterligare ca 2-3 små godisar på mattan eller en klick mjukost – kan göras medan hunden äter på godisarna som redan finns
 - vi. När hunden har ätit upp godisarna – godismagnet och guida hunden av station så att hundens alla 4 tassar är av station – **detta är EN repetition**
 - vii. Fortsätt godismagneta så att hunden hamnar med nosen mot station.
 - viii. "Jepp" - handen kvar vid nosen
 - ix. Ge godisen
 - x. Upprepa från iv.
 - xi. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – gå vidare till 1b.
 - xii. Rulla ihop yogamattan i paus

- b. Hund går själv till station. Sitt på stol eller sitt på marken – valfritt om koppel eller ej*
- i. Uppstart: lägg 2-3 godisar/mjukostklick på marken ca 1-2 meter från station
 - ii. Gå till station och sätt dig och lägg 1-2 godisar/mjukostklick på station, framför dig
 - iii. Så fort hunden flyttar tyngdpunkten/tittar/rör sig i riktning mot station – säg "jepp"
 - iv. Efter "jepp" lägg ytterligare 1-2 godisar eller en klutt mjukost på station
 - v. Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – **detta är EN repetition**
 - vi. Börja om från iii.
 - vii. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – gå vidare till 1c.
 - viii. När avklarat delmoment eller vid paus:
Strössla/kasta 3-5 godisar bort från mattan PLUS rulla ihop yogamattan
- c. Hund går själv till station med tandborste/eltandborste på station – – valfritt om koppel eller ej; stol eller sitt på marken*
- i. Lägg tandborste alt eltandborste på station, lägg den så att hunden inte behöver gå över/riskera att snubbla på den.
 - ii. Uppstart: lägg 1-2 godisar/mjukostklick på marken ca 1-2 meter från station
 - iii. Gå till station och sätt dig och lägg 1-2 godisar/mjukostklick på station, framför dig
 - iv. Så fort hunden flyttar tyngdpunkten/tittar/rör sig i riktning mot station – säg "jepp"
 - v. Efter "jepp" lägg ytterligare 1-2 godisar eller en klutt mjukost på station
 - vi. Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station - **detta är EN repetition**
 - vii. Börja om från iii.
 - viii. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – gå vidare till 1d
 - ix. När avklarat delmoment eller vid paus: Strössla/kasta 3-5 godisar bort från mattan PLUS rulla ihop yogamattan

d. Var kvar i 3-5 sekunder på station - stående, sittande eller liggande – valfritt med koppel. Tandborste/eltandborste ligger på station.

OBS– se längst ned för info till observatör om loggning och guidning av tränare.

- i. Tränare: lägg 2-3 godisar på marken ca 1-2 meter från station
- ii. Tränare: Gå till station och sätt dig på marken eller på stol
- iii. När hunden kommit till stationen och varit där 0,5-1 sekund säger **observatör** "jepp"- tränare ger då 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- iv. Tränare: kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- v. Tränare: Sitt kvar vid station
- vi. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 2 sekunder – **observatör** säger "jepp" - tränaren ger 2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- vii. Tränare: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- viii. Tränare: Sitt kvar vid station
- ix. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 0,5 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- x. Tränare: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xi. Tränare: Sitt kvar vid station
- xii. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 3 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xiii. Tränaren: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xiv. Tränaren: Sitt kvar vid station
- xv. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 3 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xvi. Tränaren: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xvii. Tränaren: Sitt kvar vid station
- xviii. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 0,5 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xix. Tränaren: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xx. Tränaren: Sitt kvar vid station
- xxi. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 5 sekunder – **observatör** säger "jepp"- tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xxii. Tränaren: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xxiii. Tränaren: Sitt kvar vid station

- xxiv. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 5 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xxv. Tränaren: Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xxvi. Tränaren: Sitt kvar vid station
- xxvii. Invänta att hunden återkommer till station, vänta 0,5 sekunder – **observatör** säger "jepp" – tränaren ger 1-2 godisar/mjukostklutt mellan hundens framben på station
- xxviii. Tränaren: Kasta/rulla 4-5 godisar bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xxix. Tränaren: Strössla/kasta 3-5 godisar bort från mattan PLUS rulla ihop yogamattan
- xxx. Paus 1-2 min, observatör talar om vad hen sett
- xxxi. Starta från i. och upprepa tills gjort 3 gånger
- xxxii. Om hunden lämnat station **TVÅ gånger eller mer i någon av rundorna – gör ytterligare 1 runda – om lämnar TVÅ ggr eller mer –gå tillbaka till delmoment 1c.**

Ang guidning:

Observatör säger "jepp" när angiven tid gått – då ger tränare godis

Ang loggning:

- En runda = i. till xxx.
- En lyckad runda loggas med I, annars -.
- Lyckad runda = Hunden lämnar bara station efter "jepp" – dvs när tränaren kastar godisbitar bort från mattan **ELLER** max en gång "på eget bevåg".
- Ej avklarad runda = Hunden lämnar station **TVÅ gånger eller mer** på eget bevåg

Bilaga 3

Guide NÄBB

1

MOMENT 2. NÄBB- target

Nu är vårt mål att lära hunden att själv trycka upp nosryggen mot vår handflata.

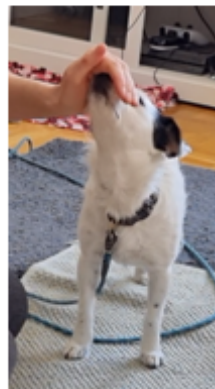
OBS viktigt – det är hunden som ska trycka nosen mot vår hand – dvs *STILLA hand* och "no grabby hands" - detta är svårt – hjälp varandra med pepp!

Välj om lös eller kopplad hund.

Och - vid paus – rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen.

FÖRBERED

- Stol eller sitta på marken
- yogamatta
- Tandborste/eltandborste ligger på station hela tiden
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- ➔ sen är det bara att köra!

Delmoment Moment 2:

- a. Äta 3 godisar i rad från hand som har andra handens kupad över knogarna: bild, film eller lärare visar
Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Ta 3 godisar i HÖGER hand
- ii. Koppla loss hunden
- iii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iv. Håll händerna så som bilden visar – höger hand redo med en godis mellan tumme och pekfinger - vänster hand kupad ovanpå höger hands knogar.
- v. Håll händer i höjd som är strax över hundens huvudhöjd
- vi. Invänta att hunden kommer till station
- vii. Låt hunden äta 3 godisar i följd från höger hand, mata fram en i taget
- viii. Ta bort händerna
- ix. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- x. Ta 3 godisar i höger hand
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden utan tvekan kommer fram och äter godisarna
- xii. Gå sedan till b.

b. *Äta 3 godisar i rad från hand som är gömd under kupad hand: bild, film eller lärare visar. Tandborste/eltandborste ligger på station.*

- i. Ta 3 godisar i HÖGER hand
- ii. Koppla loss hunden
- iii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iv. Håll händerna så som bilden visar – höger hand redo med godis mellan tumme och pekfinger - vänster hand ovanpå så att bara högerhandens fingertoppar sticker ut
- v. Håll händer i höjd som är strax över hundens huvudhöjd
- vi. Invänta att hunden kommer till station
- vii. Låt hunden äta 3 godisar i följd från höger hand, mata fram en i taget
- viii. Ta bort händerna
- ix. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- x. Ta 3 godisar i höger hand
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden utan tvekan kommer fram och äter godisarna
- xii. Gå sedan till c.

c. *Äta 3 godisar i rad med godishanden något ovanför/framför kupade handen, se bild och/ eller lärare visar. Tandborste/eltandborste ligger på station.*

- i. Ta 3 godisar i HÖGER hand
- ii. Koppla loss hunden
- iii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iv. Håll händerna med vänster hand kupad över höger hand, höger hand redo med godis mellan tumme och pekfinger så att hunden behöver stoppa in nosen i den kupade handen för att komma åt
- v. Invänta att hunden kommer till station
- vi. Låt hunden äta 3 godisar i följd, mata fram en i taget
- vii. Ta bort händerna
- viii. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- ix. Ta 3 godisar i höger hand
- x. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden utan tvekan kommer fram och äter godisarna
- xi. Gå sedan till d

d. *Start gå in i näbbtargetet utan godis-lockande. Nu behöver vi göra det lättare för hunden igen! Tandborste/eltandborste ligger på station.*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii.
- iii. "Godishanden" ska nu vara TOM.
- iv. Koppla loss hunden
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll händerna likadant som vid c – enda skillnad är att "godishanden" är tom
- vii. invänta att hunden kommer till station
- viii. När hunden stoppar nosen i din kupade hand – säg "jepp"
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- x. Ta bort händerna
- xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xii. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xiii. Gå sedan till e.

e. *Näbbtargetet med BARA kupad hand – riktning. Tandborste/eltandborste ligger på station.*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka (om du är högerhänt, annars i vänster ficka).
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Håll din högra hand bakom ryggen
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand på samma sätt som tidigare
- vii. Så fort hunden närmar sig/gör antydan till att nosen kommer mot den kupade handen – säg "jepp"
- viii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- ix. Ta bort händerna
- x. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xii. Gå sedan till f.

f. Näbbtarget– invänta att hunden stoppar nos i kupad hand. Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Håll din högra hand bakom ryggen
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare
- vii. När hundens nosrygg nuddar din kupade hand – säg "japp"
- viii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- ix. Ta bort händerna
- x. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xii. Gå sedan till g.

g. Näbbtarget– 0,5-1 sekund tryck med nosrygg mot kupad hand. Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Lägg din högra hand på ditt lår
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – säg "japp"
- viii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- ix. Ta bort händerna
- x. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xii. Gå sedan till h.

h. Näbbtarget + börja röra på motsatt hand. Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.

- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Lägg din högra hand på ditt lår och vicka på fingrarna . Fortsätt vicka.
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare. Fortsätt vicka på fingrarna på andra handen.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – säg "jepp"
- viii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- ix. Ta bort händerna
- x. Kasta/rolla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xi. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xii. Gå sedan till i.

i. Näbbtarget + lyft andra handen upp och ned. Tandborste/eltandborste ligger på station.

- xiii. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger
- xiv. "Godishanden" ska vara TOM.
- xv. Koppla loss hunden
- xvi. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- xvii. Lägg din högra hand på ditt lår och börja lyfta handen upp och ned ca 10-15 cm Fortsätt lyfta upp och ned.
- xviii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare. Fortsätt lyfta andra handen upp och ned.
- xix. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – säg "jepp"
- xx. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- xxi. Ta bort händerna
- xxii. Kasta/rolla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xxiii. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xxiv. Gå sedan till j.

j. Näbbtarget + stilla hand som börjar röra sig. Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Lägg din högra hand på ditt lår, håll den stilla.

- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – börja lyfta din högra hand upp och ned som i h.
- viii. Här finns TRE alternativ som kan hända:
 - 1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 - 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) – säg jepp och gå vidare
 - 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- x. Ta bort händerna
- xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xii. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
- xiii. Gå sedan till 3. Läpplyft**

Bilaga 4

Guide 3.

Läpplyft

1

MOMENT 3 . LÄPP-lyft

OBS viktigt – det är hunden som ska trycka nosen mot vår hand – dvs STILLA hand och "no grabby hands" - detta är svårt – hjälp varandra med pepp! Hunden ska kunna ta bort huvudet om den vill

Välj om lös eller kopplad hund

Och - vid paus – rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen.

FÖRBERED

- Stol eller sitta på marken
- yogamatta
- Tandborste/eltandborste ligger på station hela tiden
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- sen är det bara att köra!

3. Delmoment Läpplyft

a. Näbbtarget + läpplyft pekfinger <https://youtu.be/bCV9uWAr2mM>

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta och lägg tandborsten där hunden ser den men inte snubblar över den
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Lägg din högra hand på ditt lår, håll den stilla.
- vii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- viii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med någon mm med pek/långfinger-sidan:

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand

- x. Ta bort händerna
- xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xii. *Börja om från iv.* Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 lyckade repetitioner
- xiii. Gå sedan till b**

b. Näbbtarget + läpplyft tumme

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station med tandborste på
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv

- vi. Lägg din högra hand på ditt lår, håll den stilla.
- vii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- viii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med någon mm med tummen.

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.
-
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
 - x. Ta bort händerna
 - xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station

 - xii. Starta om från vi. Fortsätt tills du har 5 "lyckade" repetitioner i rad alt 4/5
 - xiii. Gå sedan till c.**

c. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + andra hand nära

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station med tandborste på
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv

- vi. Lägg din högra hand på ditt lår, håll den stilla.
- vii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand precis framför – som när du hade tom "godishand" tidigare
- viii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand: med **pekfinger sidan** - lyft läppen med någon mm/ knapp cm

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÅBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÅBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÅBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
 - x. Ta bort händerna
 - xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
 - xii. Börja om från vi. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5 där hunden börjar sikta på din kupade hand
 - xiii. **Gå sedan till d.**

d. *Näbbtarget + läpplyft tumme + andra hand nära*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station med tandborste på
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Lägg din högra hand på ditt lår, håll den stilla
- vii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand precis framför
- viii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med någon knapp cm – lyft läppen med någon mm/knapp cm med **tummen**:

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÅBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÅBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare

3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och starta om på **vi**.
- ix. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-3 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- x. Ta bort händerna
- xi. Kasta/rulla en godis så att hundens alla 4 ben kommer av station
- xii. Starta om från **vi**. Fortsätt tills du har 5 "lyckade" repetitioner i rad alt 4/5
- xiii. Gå sedan till moment 4." **Fingrar i munnen**"

Justera till 10 reps och om 8/10 gå vidare, annars kort paus och starta om?

Bilaga 5

GUIDE 4.

"Fingrar i munnen"

1

MOMENT 4. FINGRAR I MUNNEN – kunna ta på tänder och tandkött

Vid paus – strössla 3-4 godisar så att hunden kommer AV station med alla 4 - rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen. Koppla hunden.

Om hunden "optar ut" 3 gånger i rad – pausa och diskutera med observatör eller lärare. Paus görs som ovan!

FÖRBERED

- Stol eller sitta på marken
- Yogamatta
- Tandborste/eltandborste ligger på station
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- ➔ sen är det bara att köra!

Delmoment Moment 4:

a. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + nudda finger mot tand/tandkött

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- i. Koppla loss hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strössla några godisar på golvet så att du hinner gå till station:
- ii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand precis framför – som när du hade tom "godishand" tidigare
- iv. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfinger-sidan
- v. Håll kvar lyftet och nudda mjukt tand/tandkött på samma sida – kort mjuk nudd – bara lägg finger emot – inte gnugga eller röra finger ännu
- vi. Här finns TRE alternativ som kan hända:
 1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen – säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- vii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand

- viii. Ta bort båda händerna
- ix. **Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – detta är EN repetition**
- x. **Starta om från iii.**
- xi. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – gå vidare till 4b**

b. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + håll finger mot tand/tandkött 1 sekund

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

j.

- i. Koppla loss hunden hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strösla några godisar på golvet så att du hinner gå till station:
- ii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand precis framför – som när du hade tom "godishand" tidigare
- iv. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfinger-sidan
- v. Håll kvar lyftet och nudda mjukt tand/tandkött på samma sida – håll kvar 1-2 sekunder – inte gnugga eller röra finger ännu
- vi. Här finns TRE alternativ som kan hända:
 - 1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 - 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 - 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- vii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- viii. Ta bort båda händerna
- ix. **Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – detta är EN repetition**
- x. **Starta om från iii.**
- xi. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – gå vidare till 4c**

c. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + håll finger mot tand/tandkött ca 3 sekunder

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- i. Koppla loss hunden hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strösla några godisar på golvet så att du hinner gå till station: Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- ii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand precis framför – som när du hade tom "godishand" tidigare
- iii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfinger-sidan
- iv. Håll kvar lyftet och nudda mjukt tand/tandkött på samma sida – håll kvar ca 3 sekunder – inte gnugga eller röra finger ännu

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen – säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- v. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
 - vi. Ta bort båda händerna
 - vii. Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – **detta är EN repetition**
 - viii. Starta om från ii.
 - ix. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – **gå vidare till 4d**

d. Näbbtarget + läpplyft tumme + rör på andra hand i luften en liten bit ifrån + nudda

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- i. Koppla loss hunden hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strösla några godisar på golvet så att du hinner gå till station: Gå till station, sätt dig på stol eller golv

- ii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand ca 20-30 cm ifrån ut mot din högra sida, bestäm själv om du vill röra handen lite eller ha den stilla
- iii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med tummen
- iv. Håll kvar lyftet och nudda kort och mjukt tand/tandkött på samma sida — inte gnugga, hålla kvar eller röra finger ännu

Här finns TRE alternativ som kan hända:

- 4. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 - 5. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 - 6. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- v. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
 - vi. Ta bort båda händerna
 - vii. Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – **detta är EN repetition**
- viii. Starta om från ii.
- ix. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – **gå vidare till 4e**

e. Näbbtarget + läpplyft tumme + hand lyfts från lår och 1 sekund nudd

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- i. Koppla loss hunden hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strösla några godisar på golvet så att du hinner gå till station:
- ii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- iii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand på ditt lår
- x. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – ta fram handen mot läppen och nudda ca 1 sekund
- xi. Håll kvar lyftet och nudda mjukt tand/tandkött på samma sida – håll kvar 1-2 sekunder – inte gnugga eller röra finger ännu

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen – säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- xii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- xiii. Ta bort båda händerna
- xiv. Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – **detta är EN repetition**
- xv. Starta om från iii.
- xvi.** Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – **gå vidare till 4f**

f. Näbbtarget + läpplyft tumme + hand lyfts från lår och 2-3 sekund nudd

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- xvii. Koppla loss hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strösla några godisar på golvet så att du hinner gå till station:
- xviii. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- xix. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand på ditt lår
- xx. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – ta fram handen mot läppen och nudda ca 1 sekund
- xxi. Håll kvar lyftet och nudda mjukt tand/tandkött på samma sida – håll kvar 2-3 sekunder – inte gnugga eller röra finger ännu
- xxii. Här finns TRE alternativ som kan hända:
7. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 8. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen – säg jepp och gå vidare
 9. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.

- xxiii. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- xxiv. Ta bort båda händerna
- xxv. **Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – detta är EN repetition**
- xxvi. **Starta om från iii.**
- xxvii. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – **gå vidare till 4g**

*g. Näbbtarget + läpplyft tumme + hand lyfts från lår och **gnugga** mjukt 1-2 sekunder*

Godis lätt tillgängligt i höger ficka. Inget godis i handen.

- xxviii. Koppla loss hunden och lägg en liten klutt mjukost eller strössla några godisar på golvet så att du hinner gå till station:
- xxix. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- xxx. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare, håll höger hand på ditt lår
- xxxi. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – ta fram handen mot läppen och nudda ca 1 sekund
- xxxii. Håll kvar lyftet och **gnugga** mjukt tand/tandkött på samma sida – håll kvar 2-3 sekunder – inte gnugga eller röra finger ännu
- xxxiii. Här finns TRE alternativ som kan hända:
 10. Om hunden håller kvar NÄBB – säg DIREKT "jepp" och gå vidare
 11. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 12. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.
- xxxiv. Håll kvar den kupade handen, ta upp godis ur fickan med andra handen och ge hunden 1-2 godisar lite framför-ovanför din kupade hand, så att hundens nosrygg kommer i kontakt med din kupade hand
- xxxv. Ta bort båda händerna
- xxxvi. **Kasta/rulla en godis bort från station så att hundens alla 4 ben kommer av station – detta är EN repetition**
- xxxvii. **Starta om från iii.**
- xxxviii. Efter 5 lyckade repetitioner i rad, eller 4 av 5 om fler repetitioner behövs – **gå vidare till 4h**

OBS fått utskrivet tom 4g

- h. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + gnugga på bakersta 2 kindtänder 1-2 sekunder

OBS skillnad från tidigare pass – prova ett ge godis på mattan mellan frambenen, kasta INTE iväg godisarna – dvs hunden kommer vara kvar på mattan hela passet

- xxxix. Börja om från iv. Fortsätt tills du har 5 repetitioner i rad alt 4/5
xl. Gå sedan till moment 5." **Tyg/mikrofibertuta/gasbinda mot tandkött/tand**"

Bilaga 6

Guide 5. Tyg mot tand

1

MOMENT 5. TYG MOT TAND - intro

Vid paus – strössla 3-4 godisar så att hunden kommer AV station med alla 4 - rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen. Koppla hunden om den går omkring och gör "ofog" annars kan den vara lös.

- **OBS!** Nu gör vi alltid minst 10 reps
- gå vidare om 8-10 är "bra", annars repetera
 - Alltid kort paus efter 10 reps

Om hunden "optar ut" 3 gånger i rad – pausa och diskutera med observatör eller lärare. Paus görs som ovan!

FÖRBERED

- Gasbinda
 - Stol eller sitta på marken
 - Yogamatta
 - Tandborste/eltandborste ligger på station
 - 3 min TIMER
 - VIDEO
 - GODIS
- sen är det bara att köra!

Delmoment Moment 5:

Första delmomenten är repetition och koll på hur durationen funkar (liknande som i slutet av moment 2 NÄBB)

- a. NÄBB - Varannan med "hjälp hand" varannan utan. Första repetition är med hjälp hand.
- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
 - ii. "Godishanden" ska vara TOM.
 - iii. Koppla loss hunden och strössla direkt några godisar eller lägg en liten klick mjukost bort från mattan så att du hinner till station
 - iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
 - v. Håll upp vänster hand kupad, höger hand strax framför (som hjälp hand)
 - vi. Här finns två alternativ som kan hända
 1. Om hunden direkt stoppar nosen i din kupade hand – säg "jepp" och gå vidare

2. OM hunden inte stoppar nosen i din kupade hand inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden får alla 4 benen av mattan och håll upp händerna likadant igen
OBS! Om du har 3 misslyckade repetitioner i rad vid allra första tillfället– repetera Delmoment 2c under moment 2. NÅBB och kom sedan tillbaka och prova 5a igen.
- vii. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**
- viii. Håll din högra hand bakom ryggen
- ix. Håll upp din vänstra kupade hand
- x. Här finns två alternativ som kan hända
 1. Om hunden direkt stoppar nosen i din kupade hand – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden inte stoppar nosen i din kupade hand inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden får alla 4 benen av mattan och håll upp händerna likadant igen
OBS! Om du har 3 misslyckade repetitioner i rad vid allra första tillfället– repetera Delmoment 2d. under moment 2.NÅBB och kom sedan tillbaka och prova 5a igen.
- xi. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**
- xii. Börja om från v.
- xiii. Fortsätt tills du har gjort 10 repetitioner (dvs 5 av varje), ta sedan kort paus:
 1. Om ni har "lyckats" 8 eller fler av 10 repetitioner – gå vidare till nästa delmoment
 2. Vid färre än 8 av 10 – repetera övningen

b. NÄBB - UTAN hjälphand.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Håll din högra hand bakom ryggen
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand
- vii. Här finns två alternativ som kan hända
 1. Om hunden direkt stoppar nosen i din kupade hand – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden inte stoppar nosen i din kupade hand inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden får alla 4 benen av mattan och håll upp händerna likadant igen
OBS! Om du har 3 misslyckade repetitioner i rad "utan hjälphand" - gå tillbaka till 5a
- viii. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**
- ix. Börja om från v.
- x. Fortsätt tills du har gjort 10 repetitioner, ta sedan kort paus:
 1. Om ni har "lyckats" 8 eller fler av 10 repetitioner – gå vidare till nästa delmoment
 2. Vid färre än 8 av 10 – repetera övningen

c. Näbbtarget- 0,5-1 sekund tryck med nosrygg mot kupad hand.
Tandborste/eltandborste ligger på station.

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- v. Lägg din högra hand på ditt lår eller bakom ryggen vilket som är enklast
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare
- vii. Här finns TRE alternativ som kan hända:
 1. Om hunden håller NÄBB i 0,5-1 sekund – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 3-5 sekunder) och håller 0,5-1 sekund– säg jepp och gå vidare

3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.

OBS! Om du har 3 misslyckade repetitioner i rad – gå tillbaka och repetera det föregående delmomentet

- viii. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**

- xi. Börja om från v.

- xii. Fortsätt tills du har gjort 10 repetitioner, ta sedan kort paus:

1. Om ni har "lyckats" 8 eller fler av 10 repetitioner – gå vidare till nästa delmoment

2. Vid färre än 8 av 10 – repetera övningen

- d. *Näbbtarget 2-3 sekund tryck med nosrygg mot kupad hand. Tandborste/eltandborste ligger på station.*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.

- iii. Koppla loss hunden

- iv. Gå till station, sätt dig på stol eller golv

- v. Lägg din högra hand på ditt lår eller bakom ryggen vilket som är enklast

- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare

- vii. Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller NÄBB i 2-3 sekunder – säg "jepp" och gå vidare

2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 3-5 sekunder) och håller 2-3 sekunder– säg jepp och gå vidare

3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på i.

OBS! Om du har 3 misslyckade repetitioner i rad – gå tillbaka och repetera det föregående delmomentet

- i. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**

- xiii. Börja om från v.

- xiv. Fortsätt tills du har gjort 10 repetitioner, ta sedan kort paus:

1. Om ni har "lyckats" 8 eller fler av 10 repetitioner – gå vidare till nästa delmoment
2. Vid färre än 8 av 10 – repetera övningen

e. *Näbbtarget + gasbinda/mikrofibertuta – med hjälphand. Gasbinda eller fingertuta på höger pekfinger Tandborste/eltandborste ligger på station.*

Tanke inför nästa version – gå ned till 5 reps här igen eftersom så kort – risk att förstör duration annars?

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka.
- ii. "Godishanden" ska nu vara TOM.
- iii. Fingertuta eller gasbinda på höger pekfinger – OBS se till att sätta på fingertutan ordentligt alt linda ordentligt så att hunden inte kan råka få loss och svälja!
- iv. Strössla några godisar eller lägg en klutt mjukost en liten bit från station och koppla loss hunden
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv

Viser näbbtargetet med tom hand
https://youtu.be/RLR_AiPPAk?si=1kLdiew8k2ND-RTb

vi. Håll upp vänster hand kupad

Här finns TVÅ alternativ som kan hända:

1. Om hunden direkt stoppar nosen i din kupade hand – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden inte stoppar nosen i din kupade hand inom 3-5 sekunder – rulla en godis så att hunden får alla 4 benen av mattan och håll upp händerna likadant igen

vii. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna- **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**

xv. Börja om från vi.

xvi. Fortsätt tills du har gjort 10 repetitioner, ta sedan kort paus:

1. Om ni har "lyckats" 8 eller fler av 10 repetitioner – gå vidare till nästa delmoment
2. Vid färre än 8 av 10 – repetera övningen

- f. Näbbtarget + läpplyft pekfinger + finger med gasbinda virad runt finger alt mikrofibertuta

UTFÖRS EXAKT likadant som 3a – LÄPPLYFT – skillnad är att det nu är fingertuta/gasbinda runt höger pekfinger

Välj om fingret med gasbinda/mikrofibertuta redan finns nära– typ hjälphand – eller om du lyfter handen med gasbinda/fingertuta från marken/knät

→ Det viktiga är att hunden ser att du har något på fingret **INNAN** den går in i näbb-target!

- ii. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- iii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iv. Koppla loss hunden
- v. Lägg ut station/yogamatta och lägg tandborsten där hunden ser den men inte snubblar över den
- vi. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vii. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- viii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med någon mm med pek/långfinger-sidan:

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan lyfta på läppen– säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vii.
- ix. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna– **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**
- x. Börja om från vii. Fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Alltid kort paus och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)

Prova nu att gå vidare till Moment 6 – tandborste – om det inte funkar – gå till mellanmoment 5 – gnugga tyg mot tand!

Bilaga 7

MOMENT 6. Vanlig tandborste

Vid paus – strössla 3-4 godisar så att hunden kommer AV station med alla 4 - rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen. Koppla hunden om den går omkring och gör "ofog", annars kan den vara lös.

Om det inte står annat – gör 10 reps

- gå vidare om 8-10 är "bra", annars repetera
- Alltid kort paus efter 10 reps

Om hunden "optar ut" 3 gånger i rad – pausa och diskutera med observatör eller lärare. Paus görs som ovan!

FÖRBERED

- Tandborstar
 - o För tandborstgruppen: Vanlig tandborste
 - o EL-gruppen: eltandborste – OBS ha noga koll så att ni inte kan råka sätta igång den av misstag under träningen
- Stol eller sitta på marken
- Yogamatta
- Tandborste/eltandborste ligger på station
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- ➔ sen är det bara att köra!

-
- ➔ Om hunden verkar ha ont vid någon tand eller om den saknar någon tand – hoppa över och notera det.
 - ➔ Ibland kan det blöda lite när man gnuggar om hunden är inflammerad i tandköttet – så länge hunden inte verkar tycka det gör ont är det ok
 - ➔ Obs! **NY belöningsregel** – belöningen ska pågå ungefär **lika länge** som hundens "jobb" – för vissa delmoment innebär det ingen skillnad mot nu MEN när hundarna "jobbar" längre så behövs längre belöning, exempel
 - o att ge mer än 1 godis
 - o eller att låta hunden "jaga" en godis för att snabbt komma tillbaka och få en ny inför nästa repetition
 - o eller en godis plus några sekunders mys/prat/gull
 - o eller vad som helst som hunden verkar uppskatta - prova er fram till vad hundarna verkar gilla och notera under kommentarer!

Tips – många hundar gillar variation i hur de blir belönade.

- ➔ Tandkort för att hålla ordning på vilka tänder vi jobbar med... finns också separat så att man kan ha ett för varje hund och fylla i de tänder man jobbar med

A. Vänster sida överkäke

A1. Näbbtarget + läpplyft pekfinger med tandborste i handen+ håll tandborste mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid huggtand i överkäken

Välj om fingret med tandborsten redan finns nära– typ hjälphand – eller om du lyfter handen med tandborsten från marken/knät

→ *Det viktiga är att hunden ser att du har tandborsten INNAN den går in i näbb-target!*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka*
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.*
- iii. Koppla loss hunden*
- iv. Lägg ut station/yogamatta och håll i tandborsten så att hunden ser den – antingen som hjälphand eller visa upp den*
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv*

- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.*
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfinger-sidan*
- viii. Håll kvar lyftet och lägg tandborsten i övergång tand/tandkött på samma sida vid huggtanden –håll kvar 1-2 sekunder – inte borsta ännu*

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare

2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra- säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vii.
- ix. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna- **OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!**
- x. *Börja om från vi.* Fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)

A2. Näbbtarget + läpplyft pekfinger med tandborste+ gnugga mjukt övergång tand/tandkött vid huggtand i 1-2 sekunder

→ *Det viktiga är att hunden ser att du har tandborsten INNAN den går in i näbb-target!*

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta och håll i tandborsten så att hunden ser den – antingen som hjälphand eller visa upp den
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och lägg tandborsten i övergång tand/tandkött på samma sida vid huggtanden –gnugga mjukt i 1-2 sekunder

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra- säg jepp och gå vidare
3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.

- xi. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna- OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!
- xii. Börja om från vi tills: Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)

A3. Näbbtarget + läpplyft pekfinger tandborste+ borsta mjukt övergång tand/tandkött vid huggtand i 3-4 sekunder

→ *Exakt som A2. men 3-4 sekunder istället!*

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta, håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och lägg borsten i övergång tand/tandkött på samma sida vid huggtanden –borsta mjukt i 3-4 sekunder

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra- säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.
- xiii. Ta upp 1-2 godisar ur fickan med höger hand - lägg godisarna på mattan framför hunden, t ex mellan framtassarna- OBS behöver inte mata vid kupade handen längre eller slänga iväg godisarna!
 - xiv. Börja om från vi.: Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du

har 8 av Fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)

A4. TVÅ tänder! Som förra delmoment men börja borsta på tanden bakom huggtanden i 3-4 sekunder, sedan huggtanden i 3-4 sekunder.

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta, håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och lägg borsten i övergång tand/tandkött på samma sida vid huggtanden –borsta mjukt i 3-4 sekunder

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra – säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.
- xv. Belöning i 5-8 sekunder på valfritt sätt!
- xvi. Börja om från vi.: Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)

A5. TRE tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 206, sen tanden bakom huggtanden (205), sen huggtanden (204)

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta , håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och borsta övergång tand/tandkött 206,205,204 i 3-4 sekunder var

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra– säg jepp och gå vidare
3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.

xvii. Belöning i ca 10 sekunder på valfritt sätt!

xviii. Börja om från vi.: *Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)*

A6. FYRA tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja gnugga på 207.

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta , håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och borsta övergång tand/tandkött - 207, 206, 205, 204 - i 3-4 sekunder var

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra– säg jepp och gå vidare
3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.

xix. Belöning i ca 10 sekunder på valfritt sätt!

- xx. Börja om från vi.: *Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)*

A7.FEM tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 208.

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta , håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och borsta övergång tand/tandkött - 208, 207, 206, 205 ,204 - i 3-4 sekunder var

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra– säg jepp och gå vidare
3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.

xxi. Belöning i ca 15 sekunder på valfritt sätt!

- xxii. Börja om från vi.: *Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)*

GS. HELA vänster sida av överkäke, 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 210/209 (får räknas som en tand för brukar vara svårt att komma åt var och en för sig).

Se till att ha godis lättåtkomligt i höger ficka

- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Koppla loss hunden
- iv. Lägg ut station/yogamatta , håll i tandborsten
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen med pek/långfingersidan
- viii. Håll kvar lyftet och borsta övergång tand/tandkött - 210+209, 208, 207, 206, 205 ,204 - i 3-4 sekunder var

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra– säg jepp och gå vidare
3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på vi.

- xxiii. Belöning i ca 15-20 sekunder på valfritt sätt!

- xxiv. Börja om från vi.: *Om de första 5 repetitionerna är KLOCKRENA – jubla och gå direkt till nästa delmoment. Annars fortsätt tills du har 8 av 10 repetitioner. (Kort paus – 1-2 min - och recap med observatör efter 10 reps som vanligt)*

B. Höger sida överkäke:

B1. Näbbtarget + läpplyft TUMME + håll borste mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid huggtand

Görs exakt likdant som **A1** men med tumme/andra sidan av munnen (höger) istället

B2. Näbbtarget + läpplyft TUMME + borsta mjukt övergång tand/tandkött vid huggtand i 1-2 sekunder

Görs exakt likdant som **A2** men med tumme/andra sidan av munnen istället

B3. Näbbtarget + läpplyft TUMME + borsta mjukt övergång tand/tandkött vid huggtand i 3-4 sekunder

Som **A3** men med tumme istället

B4. TVÅ tänder! Som förra delmoment men börja borsta på tanden bakom huggtanden i 3-4 sekunder, sedan huggtanden i 3-4 sekunder.

- **Obs! Kom ihåg Belöningsregel** – belöningen ska pågå ungefär **lika länge** som hundens "jobb" – det kan innebära att ge mer än 1 godis, eller att låta hunden "jaga" en godis för att snabbt komma tillbaka och få en ny inför nästa repetition, eller en godis plus några sekunders mys/prat/gull – eller vad som helst som hunden verkar uppskatta - prova er fram till vad hundarna verkar gilla och notera under kommentarer! Tips – många hundar gillar variation i hur de blir belönade.

B5. TRE tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 106, sen tanden bakom huggtanden (105), sen huggtanden (104)

B6. FYRA tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 107, 106, sen tanden bakom huggtanden (105), sen huggtanden (104)

B7. FEM tänder 3-4 sekunder per tand! Som förra delmoment men börja borsta på 108, 107, 106, sen tanden bakom huggtanden (105), sen huggtanden (104)

B8. HELA höger överkäke 3-4 sekunder per tand!

C. Vänster underkäke enligt samma strategi

C1. Näbbtarget + håll borste mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid huggtand vänster underkäke

Görs exakt likdant som **A1** men i vänster sida underkäke

C2. Näbbtarget + borsta mjukt i övergång tand/tandkött vid vänster underkäkes huggtand i 1-2 sekunder

Görs exakt likdant som **A2** men i vänster sida underkäke

C3. Näbbtarget + borsta mjukt i övergång tand/tandkött vid vänster underkäkes huggtand i 3-4 sekunder

Som A3 men i vänster sida underkäke

C4. TVÅ-ish tänder! Som förra delmoment men börja gnugga på de två tänderna (306 +305 – vi räknar dem som en tand) bakom huggtanden (304) i 3-4 sekunder, sedan huggtanden i 3-4 sekunder.

C5. TRE-ish tänder vänster underkäke 307,306,305,304 – 3-4 sekunder per tand

C6. FYRA-ish tänder vänster underkäke 308, 307,306 + 305,304 – 3-4 sekunder per tand

C7. FEM-ish tänder vänster underkäke 309, 308, 307,306 + 305,304 – 3-4 sekunder per tand

C8. HELA vänster underkäke 311+ 310, 309, 308, 307,306 + 305,304 – 3-4 sekunder per tand

D. Höger underkäke enligt samma strategi

D1. Näbbtarget + håll borste mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid huggtand höger underkäke

Görs exakt likdant som A1 men i höger sida underkäke

D2. Näbbtarget + borsta mjukt i övergång tand/tandkött vid höger underkäkes huggtand i 1-2 sekunder

Görs exakt likdant som A2 men i höger sida underkäke

D3. Näbbtarget + gnugga mjukt i övergång tand/tandkött vid höger underkäkes huggtand i 3-4 sekunder

Som A3 men i höger sida underkäke

D4. TVÅ-ish tänder! Som förra delmoment - börja borsta på de två tänderna (406 +405 – vi räknar dem som en tand) bakom huggtanden (404) i 3-4 sekunder, sedan huggtanden i 3-4 sekunder.

D5. TRE-ish tänder vänster underkäke 407,406,405,404 – 3-4 sekunder per tand

D6. FYRA-ish tänder vänster underkäke 408, 407,406 + 405,404 – 3-4 sekunder per tand

D7. FEM-ish tänder vänster underkäke 409, 408, 407,406 + 405,404 – 3-4 sekunder per tand

D8. HELA vänster underkäke 411+ 410, 409, 408, 407,406 + 405,404 – 3-4 sekunder per tand

E. Framtänder (incisiverna) i överkäken

Det är ofta lite känsligare vid framtänderna – dvs kan ta lite längre tid att komma framåt och man kan behöva prova sig fram hur man bäst har sin "näbbhand". Kan behövas mellanmomentet i moment 5!

E1. Näbbtarget + håll borste mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid framtänderna närmst huggtand vänster överkäke (203)

Görs i övrigt likdant som **A1**

E2. Näbbtarget +borsta mjukt i övergång tand/tandkött vid 203 i 1-2 sekunder

I övrigt likdant som **A2**

E3. Näbbtarget + borsta mjukt i övergång tand/tandkött vid 203 i 3-4 sekunder

I övrigt som **A3**

*E4. **TVÅ** framtänder! Som förra delmoment men börja borsta på 202, därefter 203 – varje tand borstas i 3-4 sekunder*

*E5. **TRE** framtänder 201,202,203 - 3-4 sekunder per tand*

*E6. **FYRA** framtänder 101,201,202,203 - 3-4 sekunder per tand*

*E7. **FEM** framtänder 102,101,201,202,203 - 3-4 sekunder per tand*

*E8. **ALLA** framtänder i överkäken 103,102,101,201,202,203 – 3-4 sekunder per tand*

F. Framtänder (incisiver) i underkäken

Det är ofta lite känsligare vid framtänderna – dvs kan ta lite längre tid att komma framåt och man kan behöva prova sig fram hur man bäst har sin "näbbhand". Kan behövas mellansteg.

*F1. Näbbtarget + håll finger mot övergång tand/tandkött 1 sekund vid framtänderna närmst huggtand vänster **underkäke** (303)*

Görs i övrigt likdant som **5G1**

F2. Näbbtarget +gnugga mjukt i övergång tand/tandkött vid 303 i 1-2 sekunder

I övrigt likdant som **5G2**

F3. Näbbtarget + gnugga mjukt i övergång tand/tandkött vid 303 i 3-4 sekunder

I övrigt som **5G3**

*F4. **TVÅ** framtänder! Som förra delmoment men börja gnugga på 302, därefter 303 – varje tand gnuggas i 3-4 sekunder*

*F5. **TRE** framtänder 301,302,303 - 3-4 sekunder per tand*

*F6. **FYRA** framtänder 401,301,302,303 - 3-4 sekunder per tand*

F7. FEM framtänder 402, 401,301,302,303 - 3-4 sekunder per tand

F8. ALLA framtänder i överkäken 403, 402, 401,301,302,303 - 3-4 sekunder per tand

Nu är det EL-tandborste intro för de som ska göra det, för de andra är det helmuns-borstning!

Bilaga 8

MOMENT 7. EL-tandborste

Vid paus – strössla 3-4 godisar så att hunden kommer AV station med alla 4 - rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen. Koppla hunden om den går omkring och gör "ofog", annars kan den vara lös.

Antal reps anges per delmoment

- gå vidare om 8-10 är "bra", annars repetera
- Alltid kort paus efter 10 reps

Om hunden "optar ut" 3 gånger i rad – pausa och diskutera med observatör eller lärare. Paus görs som ovan!

FÖRBERED

- Eltandborste
- Handduk eller trasa så att eltandborsten inte hoppar omkring på marken i första moment
- Stol eller sitta på marken
- Yogamatta
- Tandborste/eltandborste ligger på station
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- ➔ sen är det bara att köra!

a. Eltandborste redan på när kommer till station + näbb

- i. Innan hunden kopplas loss – ta fram handduk/trasa, sätt igång el-tandborsten och lägg eltandborsten på trasan/handduken så att den kommer att ligga ca 30-50 cm från din högra sida
 - ii. Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden
 - iii. Håll upp din hand som du brukar så att hunden kan komma in i sin näbbtarget-variant – efter 2 sekunder säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
 - iv. Upprepa enl ovan tills du har FEM repetitioner i rad eller 8 av 10
- ➔ Om hunden inte vill komma till– lägg eltandborsten (fortfarande på en handduk) så långt bort att hunden glatt kommer till mattan – minska gradvis avståndet och upprepa enl samma som a

b. Håll i eltandborsten påslagen med höger hand

- i.* Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden
- ii.* Håll i eltandborsten med höger hand ca 30-50 cm från näbbtargetet och håll upp din hand som du brukar så att hunden kan komma in i sin näbbtarget-variant – efter 2 sekunder säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
- iii.* Upprepa enl ovan tills du har FEM repetitioner i rad eller 8 av 10

c. Eltandborste gradvis närmre hundens ansikte

Notera vilket avstånd du använder i loggen – ex 7c - 20 cm

- i.* Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden
- ii.* Som föregående delmoment men håll eltandborsten något närmre hundens ansikte – anpassa avståndet så att hunden vill komma in i näbbtarget– efter 2 sekunder säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
- iii.* Upprepa ovanstående så att du antingen får 5 i rad, eller 8 av 10 – gå sedan vidare med att ha eltandborsten lite närmre i nästa omgång – när du kommit så nära att du nästan nuddar hunden gå till nästa delmoment

d. El-tandborste mot arm när kommer in i näbb

- i.* Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden på sin handduk
- ii.* Ha eltandborsten påslagen och håll den mot "näbbtarget-armen – tanken är att hunden ska kunna känna lite av vibrationerna från eltandborsten
- iii.* Efter 2-3 sekunder i näbbtarget säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
- iv.* Upprepa så att du har 5 i rad eller 8 av 10 repetitioner

e. El-tandborste påslagen mot näbbhanden

- i.* Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden
- ii.* Ha eltandborsten påslagen och håll den mot "näbbtarget-handen – dvs inte nudda hunden ännu, du håller den mot din hand

- iii. Efter 2-3 sekunder i näbbtarget säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
 - iv. Upprepa så att du har 5 i rad eller 8 av 10 repetitioner
- f. *El-tandborste påslagen mot utsidan av läpparna*
- g.
- i. Uppstart som vanligt (koppla loss, strössla några godisar/mjukost, se till att vara på plats INNAN hunden hinner fram till mattan) – eltandborsten är igång under tiden på sin handduk
 - ii. Ha eltandborsten påslagen och håll den antingen precis framför "näbbtarget-handen –så att hunden nuddar den när den stoppar in
 - iii. Efter 2-3 sekunder i näbbtarget säg "jepp" och lägg en godis mellan frambenen på hunden
 - iv. Upprepa så att du har 5 i rad eller 8 av 10 repetitioner
- h. *Gå därefter till guiden för tandborstningsintro (moment 6) och följ samma delmoment, men nu med eltandborsten påslagen*

Bilaga 9

Guide 8. Borsta hela munnen!

1

Moment 8. Borsta hela munnen!

Vid paus – strössla 3-4 godisar så att hunden kommer AV station med alla 4 - rulla ihop och ställ undan yogamattan eller håll under armen. Koppla hunden om den går omkring och gör "ofog", annars kan den vara lös.

Om hunden "optar ut" 3 gånger i rad – pausa och diskutera med observatör eller lärare. Paus görs som ovan!

FÖRBERED

- Tandborstar
 - För tandborstgruppen: Vanlig tandborste
 - EL-gruppen: EL-tandborste
- Stol eller sitta på marken
- Yogamatta
- 3 min TIMER
- VIDEO
- GODIS
- sen är det bara att köra!

-
- Om hunden verkar ha ont vid någon tand eller om den saknar någon tand – hoppa över och notera det.
 - Ibland kan det blöda lite när man borstar om hunden är inflammerad i tandköttet – så länge hunden inte verkar tycka det gör ont är det ok
 - **Obs! Belöningsregel** – belöningen ska pågå ungefär **lika länge** som hundens "jobb" – för vissa delmoment innebär det ingen skillnad mot nu MEN när hunderna "jobbar" längre så behövs längre belöning, exempel
 - att ge mer än 1 godis
 - eller att låta hunden "jaga" en godis för att snabbt komma tillbaka och få en ny inför nästa repetition
 - eller en godis plus några sekunders mys/prat/gull
 - eller vad som helst som hunden verkar uppskatta - prova er fram till vad hundarna verkar gilla och notera under kommentarer!

Tips – många hundar gillar variation i hur de blir belönade.

A. Uppvärmning

Innan du börjar försöka borsta hela munnen – försäkra dig om att hunden är med på noterna – kolla så att den vill komma till station, att den vill äta godiset du har, samt att den går in i näbbtarget och kan hålla kvar i näbbtarget ett par sekunder → när detta känns ok så gå vidare!

B. Borsta hela munnen med 6 belöningar

- i. Se till att ha godis lättåtkomligt i dina fickor eller i burk som du lätt når
- ii. "Godishanden" ska vara TOM.
- iii. Lägg ut station/yogamatta, håll i tandborsten
- iv. Koppla loss hunden och ge den några godisbitar så att den är upptagen tills du är redo, allt be att din träningskompis kopplar loss hunden när du är redo
- v. Gå till station, sätt dig på stol eller golv
- vi. Håll upp din vänstra kupade hand som tidigare.
- vii. När du känner ett tryck av hundens nosrygg mot din kupade hand – lyft läppen och börja borsta – börja med vänster överkäke
- viii. Borsta 3-4 sekunder per tand/tandpar likadant som tidigare

Här finns TRE alternativ som kan hända:

1. Om hunden håller kvar NÄBB – säg "jepp" och gå vidare
 2. OM hunden släpper NÄBB men snabbt återgår (inom 2-3 sekunder) och du kan slutföra – säg jepp och gå vidare
 3. Om hunden släpper NÄBB och inte återkommer inom 2-3 sekunder – rulla en godis så att hunden kommer av mattan med alla 4 benen och börja om på en nivå där du känner dig säker på att hunden kommer att lyckas
- i. Belöning i ungefär lika längs som de tog att borsta på valfritt sätt!
 - ii. Fortsätt resten av tänderna enligt samma strategi – först höger överkäke – belöna, sen vänster underkäke – belöna, sen höger underkäke – belöna, sedan incisiver i överkäken – belöna, sedan incisiver i underkäken – belöna.

GRATTIS till att du nu har en hund som tycker om att borsta tänderna!

Bilaga 10

MOMENT 0 - ÖVNINGLOGG FOUNDATION

Datum och plats: _____

Observatör: _____

Tränare: _____

Hundens namn: _____

IDnr – kolla med chipläsare: _____

0. Foundation delmoment:

- a. Markör-ord "jepp": tar godis I; annars -
- b. Godismagnet: vänster ETT steg; följer med och tar godis I; annars -
- c. Godismagnet: vänster 2-3 steg; följer med och tar godis I; annars -
- d. Godismagnet höger ETT steg; följer med och tar godis I; annars -
- e. Godismagnet höger 2-3 steg; följer med och tar godis I; annars -

Pass nr 1 (3 min)

Delmoment Foundation, ex 0a, 0b, 0c..	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Pass nr 2 (3 min)

Delmoment Foundation, ex 0a, 0b, 0c..	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Pass nr 3 (3 min)

Delmoment Foundation, ex 0a, 0b, 0c..	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Kommentarer:

Bilaga 11

Logg Moment 1 Station

1. TRÄNINGSLÖGG "STATION"

Datum och plats: _____

Observatör: _____

Tränare: _____

Hundens namn: _____

IDnr – kolla med chipläsare: _____

Kriterier

- Notera I om hunden går till yogamattan och äter alla godisarna/slickar i sig mjukosten
- Notera – om hunden inte går till yogamattan eller går av utan att äta godisarna.

1. Stationsträning: yogamattan

- Gå med hjälp till station: notera- om hund inte går till station eller går av utan att äta godis - Om hunden "tjuvstartar" så du inte hinner godismagneta den mot mattan – gå direkt vidare till 1b, notera * i loggen
- Gå själv till station: notera - om hund inte går till station eller går av utan att äta godis
- Gå själv till station och vid station finns tandborste: notera - om hund inte går till station eller går av utan att äta godis
- Kvar på station i 3–5 sek innan belöning – OBS – se nedan annorlunda loggning!

OBS annorlunda loggning för 1d

Observatör säger "jepp" när angiven tid gått och då ger tränare godis

Samt:

- En runda= i. till xxx.
- En lyckad runda loggas med I, annars -.
- Lyckad runda = Hunden lämnar bara station efter "jepp" – när tränaren kastar godisbitar bort från mattan ELLER max en gång "på eget bevåg".
- Ej avklarad runda = Hunden lämnar station TVÅ gånger eller mer på eget bevåg

Pass nr 1 (3 min)

Delmoment Station ex a,b,c	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Logg Moment 1 Station

Pass nr 2 (3 min)

Delmoment Station ex a,b,c	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Pass nr 3 (3 min)

Delmoment Station ex a,b,c	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Bilaga 12

Logg NÄBB

MOMENT 2. TRÄNINGSLÖGG - "NÄBB"

Datum och plats: _____

Observatör: _____

Tränare: _____

Hundens namn: _____

IDnr – kolla med chipläsare: _____

2. Delmoment näbbtarget:

- a. Äter 3 godisar i rad – hand över knogar
- b. Äter 3 godisar i rad - gömd godishand
- c. Äter 3 godisar i rad – godishand framför kupad hand
- d. Näbb med tom godishand
- e. Nosens riktning mot ensam kupad hand
- f. NÄBB- nos i kupad hand
- g. Näbb – 0,5-1 s tryck
- h. Näbb + vickiga fingrar
- i. Näbb + andra hand upp och ned
- j. Näbb + stilla hand som börjar röra sig

Pass nr 1 (3 min) DATUM: _____

Delmoment NÄBB a,b,c etc	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Logg NÄBB

Pass nr 2 (3 min) DATUM: _____

Delmoment NÄBB a,b,c etc	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Pass nr 3 (3 min) DATUM: _____

Delmoment NÄBB a,b,c etc	Notera I för lyckad repetition Notera – om EJ lyckad	Eventuella kommentarer

Bilaga 14

Datum: _____

Observatör: _____

Tränare: _____

Hundens namn: _____

IDnr – kolla med chipläsare: _____

PROVA GODIS – görs EN gång per hund under introduktion

Erbjud några små bitar av varje sort – en sort i taget – vid hämtning eller vid ankomst till träningsplatsen.

Sätt kryss i "rätt" ruta nedan

Tar mjukt: Bara läppar eller tunga nuddar hand och stannar nära personen som ger godis

Nafsar: Man kan känna tänderna och stannar nära personen som gav godis

Tar och går: tar godiset och sedan direkt (inom ca 3 sekunder) iväg från personen

Tar inte: Tar inte godiset eller spottar ut det

	Torrfoder	Lammkuber	Mjukost
Tar mjukt			
Tar nafsigt			
Tar godis och går			
Tar inte/spottar			

Kommentarer:

Bilaga 15

Problemlösning

MOMENT 1. Station

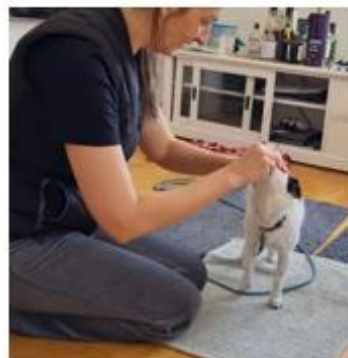
Hunden slickar krafsar på händerna eller går mot ena eller båda sidornas ficka

- Testa att göra ett mellanpass där du startar med händer bakom ryggen, du kan ha godis i båda händerna
 - Lägg en godis på marken precis framför hunden 10 gånger - använd varannan hand – snabb följd, typ en godis per sekund, vänta inte ut hunden, bara lägg ned godisen på samma ställe

MOMENT 2. NÄBB- target

Hunden sätter/ställer/lägger sig och tittar på dig/din hand

- Tips!
 - Om hunden sätter/ställer/lägger sig framför och tittar på händerna i 2-3 sekunder eller mer - rulla iväg en godis så att det blir en omstart
 - Om detta händer mer än 1 gång – prova om hunden kan komma in lite mer från sidan mot handen, istället för rakt framifrån – se bild nedan och film på länk eller QR kod. https://youtu.be/RLR_AjPPAk?si=Rib5yMTjxy2hLb1B
 - När hunden kommer in från sidan så sitter inte vi som ett "stopp" mitt i vägen för den, det blir en mer naturlig väg. En del hundar kan tycka att det är svårt att komma nära rakt framifrån.

Om hund inte vill äta godis under din kupade hand – "variant ring"

- Om hunden inte vill äta godis under den kupade handen, undviker kontakt med den kupade handen, eller om den ställer sig och tittar eller inte alls verkar vilja vara med på träningen

Start Variant ring

10 reps med detta (bör starta vid 1.27 räcker att kolla till 1.45)

<https://youtu.be/AQr5Gjzh4Rg?si=Kjl9EjARMHmt4QXR&t=87>

Dvs ha en godisbit mellan tumme och pekfinger, när hunden kommer fram och äter så öppna upp resten av fingrarna, dvs från ring (om än lite platt ring...) till öppen

Fortsättning Variant ring - med lockande

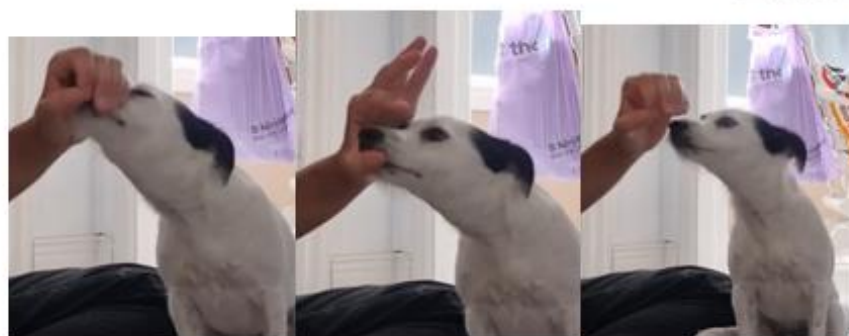
Mata med godis genom ringen - testa med mjukost tub om torrisar inte verkar intressanta. Eller spatel med mjukmat

Fortsättning variant ring – nos i ringen själv

Testa att hålla handen som ring och se om hunden kommer in med nosen i den själv - typ som ni ser här (fr ca 3.12 till ca 3.24)

<https://youtu.be/AQr5Gjzh4Rg?si=tTCOdbDwPaL0LVV2&t=192>

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

JA, jag, Hanna Kämppi har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, Elma Svills har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag, Hanna Kämppi ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

NEJ, jag, Elma Svills ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.